

Uši a Vítr

ŠTEFLÍČKOVÁ | KOZÁK | TICHÝ | MARUSJAK | LUDVÍKOVÁ | LANDA | RUŠKOVÁ | VÁCLAVEK | KREJZEK | TA PÁJKA | VLACH & BENEŠOVÁ | MACHOVEC | STYLUS

Rozhovor: Jana Šteflíčková

Písničkářka a herečka, narozena roku 1980 v Praze, vystudovala Katedru alternativního a loutkového divadla na DAMU, je členkou souboru Studia Ypsilon. Začínala jako desetiletá na Portě, o dvacet let později předskakovala na koncertech Johna Mayalla. V roce 2007 vydala album Jablečno, v roce 2012 album Jana Šteflíčková a v roce 2015 album Letná.

Foto: Jan Horáček

Pamatuješ si na své první vystoupení? Kdy to bylo? Jaké jsi zažívala pocity?

První vystoupení, když nepočítám vystoupení z mojí maminky, bylo asi nějaké vystoupení ve školce... Kačena divoká, to byl můj šlágr, pamatuju si, jak mě ta písnička dojímal. Pak si vybavuju nějaká vystoupení v hudebce, to jsem neměla ráda, učitelé, rodiče, šedý koberec, studené světlo zářivek. Všechno jsem tam vždycky totálně zvorala, nic pro křehké děti. Jednou jsem si schválně trochu okrouhala kůži na struhadle, abych na tu přehrávku nemusela, protože jsem si přečetla v časopise Ohníček, jak jeden rockový zpěvák vzpomínal, že se ze stejného důvodu majnul do ruky kladivem. Brala jsem to jako dobrý tip. Měla jsem na kytaru ovšem skvělou a úžasně švihlou učitelku... naši mě na ten nástroj dali poté, co jsem doma chodila po kuchyni, hrála na kráječ na vajíčka a dělala jsem, že jsem postavička z čínské pohádky. To rozhodlo mezi kytarou a klavírem – přesně si tu chvíli pamatuju, jak se naši v kuchyni smáli a říkali, tak jó, dáme tě na kytaru. No ale první opravdové vystoupení bylo na Portě v Plzni, to bylo v roce devadesát a bylo mi deset. Zpívala jsem tam s kytárou píseň Miss the Mississippi od Jimmieho Rodgerse. Můj strejda, co byl houslista, mě ji naučil, pak to natočil doma na kazeták a nějakým sledem událostí mě pak pořadatelé pozvali na dětskou scénu. A po vystoupení přišli za našima, jestli by prej malá nemohla zazpívat druhý den na Lochotíně. Tak si to představ, první svobodná Porta, všichni ti tátovi oblíbenci, co byli donedávna zakázaní či osekávaní, tam na-

Homér's Memorial:

8. ročník vzpomínkového festivalu

11. ledna 2019, BRNO – BAJKAZYL, Dornych 420/2a

Pavel Ambrož vulgo Homér patřil mezi hlavní postavy brněnského normalizačního undergroundu. Pro brněnskou scénu byl ikonou a někdy jej přirovnávali k Ivanu Martinu Jirousovi. Na různých hudebních akcích a také ve vyhlášených brněnských hospodách, kde se tehdy scházela tzv. nepřizpůsobivá mládež a umělci, se seznámil s brněnskými máničkami. Homér byl známý svým nezřízeným pitím a exhibicionistickými vystoupeními na veřejnosti. Jeho opilecké eskapády nejednou končily na stanici Veřejné bezpečnosti. Hlavně ale proslul jako autor smutné syrových básní a hudebních textů. Básně, jež se těšily nemalé pozornosti jeho okolí, psal od svých patnácti let, ale během normalizačního období nemohly být vydány a často se proto mezi známými půjčovaly a opisovaly. Své básně šířil (a to i po revoluci) formou samizdatu – většinou je rozdával náhodným kolemjdoucím či spíše spolustolovníkům. Působil jako textař undergroundových skupin Lambertův psychometr (1982), Idiot Crusoe (1992–2009), Já jsem poznal (2009–2011). Hudební texty a básně psal srozumitelně, prostými čtyřveršími, proto také oslovovaly tolik posluchačů. I když mohou Homérovy básně někomu připadat naivní, dovedly svou jednoduchostí vyjádřit hloubku lidského života, jeho radosti i strasti. Kromě škopku miloval kočky – ta jeho se jmenovala Petty podle slavné punkové zpěvačky a básnířky Patti Smith.

20:00 ČESNEKOVÝ GLOCNY

Tradiční homérovský křest revue Dno č. 29, spojený s česnekovou deklamací Luboše Vlacha za doprovodu Radima Babáka.

21:00 ZÁDĚRA A SPOL.

Crossover-hardcore z Brna. Kapela kolem Honzy Lamra-Jaroslava Záděra (flašinet, zpěv) a Tomáše Urbánka (tahací harmonika, zpěv), to jsou Děti kapitána Morgana v ořezaném složení, zhudebnňující texty Pavla „Homéra“ Ambrože a Milana Kozelky.

22:15 SIBÉRIJA

Hudební kouzelníci z dalekého severu přivezou svou ukázkou zimy k nám na jih. Zahrají zejména z poslední desky „V noře bydlí zima“.

23:30 AŽ SE SNAŽÍ ONA

Alternative-indie kapela z Brna a částečně Prahy po dvou úspěšných vystoupeních na věhlasném festivalu Krákor zavítá i do brněnské klubové scény.

Melodií může být tolik, kolik je chvil

jednou svobodně hráli, a já tam najednou s Karáskem a Plíhalem... a třicet tisíc nádeje plných lidí. No síla. Krásný to bylo. V dobrém čase.

Pak následovalo hraní v kapelách, co tě vedlo k tomu, že ses vydala cestou „osamocené písničkáře“?

Na té Portě si mě všiml jeden manažer, dělala jsem pak tak trošku cvičenou opičku, dětského hosta ve světě české moderní country. To už jsem najednou mívala třemu, řekla bych zpětně, že to ztratilo jakousi čistotu a nestrojenost. Určitě se do toho promítaly ambice dospělých kolem, a pak už se zrodily i ty moje... Pak jsem hledala, zkoušela jsem všelicos, bigbeat s vedoucím z tábora, taky jsem od čtrnácti jezdila zpívat do Německa takové vokální věci, jako Peter, Paul a Mary, Seekers, a tak. Pak přišla funky kapela s výbornými muzikanty, ale to už jsem šla za chvíli do Chebu k divadlu, tam jsme zase blbli s kamarády, kapela Jana and His Boys... Pak přišla zásadnější kapela po návratu do Prahy. To už byly autorské věci, ale se silným vstupem kluků. Byla jsem tehdy hodně poddajná, nejistá, a spíš roztržitá v té mnohosti možností. Byla to dobrá parta, dobří muzikanti, ale šlo to divadelnějším směrem, než jsem chtěla jít já, a něco jsem tam začala postrádat. Nějak jsem cítila, že nadsázky a divadýlka jsou fajn, je to vděčné, ale že mě zajímá podstata, což byla v mém případě daleko větší citovost, citlivost, než byl duch toho uskupení... navíc se to jmenovalo k mé poměrné nevoli Kůň. Ta cesta, než jsem přijala určité samotářství, byla hodně dlouhá a dobrodružná.

Hrála jsi i v zabraníči po barech..., kdy, kde, s kým a jaký repertoár? Jaká to byla zkušenost? V barech to byl jazz s jedním skvělým pianistou, to mě hodně bavilo. Jazzové standardy, do toho mne nejprve přesvědčili kluci z kapely, co tuhle muziku v jiných partách už dělali. To byl zejména bar Zlatý Had na Malé Straně, majitel měl rád muzikanty a my jeho. A s tím kamarádem pianistou jsme si pak chodili, po kšeftu, ještě často zahrát přes řeku do Blues Sklepa, kde už jsme hráli jen tak, často třeba do rána... tam byly tenkrát skvělé jamy, kde se to scházelo – od starých jazzmanů po kluky, co dělají elektroniku... jsem ráda, že jsem tu energii zažila. Sedával tam na schodech starý kytarista Tony Viktora a vždycky říkával s takovou laskavostí a možná shovívavostí: „Janičko, Luděčku, hrajte, pěkné momenty tam byly...“ Ten byl skvělej. A taky jsem v té době prožila zkušenost zpěvačky v Cirkuse Palazzo. To byla mezinárodní společnost, dostala jsem se k tomu úplnou náhodou, a to bylo super. Americký pianista, co mě najímal, doprovázel v osmdesátém osmém v Bratislavě Joan Baez, výborný člověk, byli tam skvělí muzikanti... Jo, a velká láska s akrobatem z Ukrajiny tam vznikla, romantika náramná... V zahraničí jsem párkrát hrála příležitostně, Německo, Francie, a nejvíc Španělsko, s kamarádem Armandem, kterého jsem potkala na cestách. Mimo vlast jsem se především učila uvolňovat se v improvizaci a zpívat v takovém vymyšleném jazyce na ulici, v rámci putování jsem si s sebou brala kytárku.

Vystudovala jsi DAMU a po angažmá v Západočeském divadle v Chebu jsi nyní členkou pražského Studia Y. Při svých písničkářských vystoupeních působíš velmi přesvědčivě, přirozeně. Jak to děláš, nesvádíš tě návyky z DAMU,

Ypsilonky k tomu, abys „přebírala“?

Moc nemám ráda hereckou machu ve zpěvu, takové to know-how, kdy herec zpívá šanson a přesně ví, kdy kde zaskřípat hlasem, kdy přimhouřit oči a hodit tam ten který šuplík, podle toho, jak chce, aby to působilo... Dřív jsem hodně přehrávala, ale to nebylo školou, ani divadlem, to byla nějaká vnitřní křeč, řekla bych... Ono se to všechno hodně proměnilo a proměňuje se stále. Vlastně ta muzika je věc zázračná – vede člověka dobře... V divadle už nové věci nezkouším, abych měla klid a prostor na muziku a věci s ní související, protože tam je pro mne to pole svobody především...

Nemám rád hudební škatulky, líbí se mi, že v tvých písničkách se prolíná country, folk, rock, jazz, swing, folklor i blues. Která muzika, hudební žánr je ti nejbližší a proč?

Jé! To mám radost, že tam tohle všechno slyšíš! Na to ale nejsem schopna odpovědět... mám nevyzpytatelný vkus... nejsem v tomhle ohledu vůbec konzistentní... možná proto se tam dá objevit všechno, cos vyjmenoval. Každopádně mám ráda muziku, co jde až do těla, ze které číší svoboda, od hlubokého undergroundu po špičkový pop... to žánrové škatulkování a vymezování mi vždycky přišlo přiblblé a tady v našich končinách dost časté...

Kde čerpáš inspiraci pro texty svých písní?

To je různé... dřív mě pořád něco napadalo, byla jsem na to nastavená, pořád jsem si dělala zápisky po papírkách, do telefonu... spousta fragmentů, nápadů... Právě v těchto dnech mě ale vytopili ze stoupaček, všechny ty staré zápisky zaly za své, škoda slov. Stalo se z toho výtvarné umění, možná leccos tou povodní dokonce nabylo na kvalitě posunem do jiného uměleckého žánru... Každý text vznikl úplně jinak, něco bylo vysezené, něco napsané na jeden zátah. Třeba celá deska Letná vznikla na verandě u jednoho světoběžného kamaráda, v jedolité energii soustředěných hovorů a jamů za neuvěřitelně krátkou dobu, něco naopak trvalo dlouho a vracela jsem se k tomu... žádný systém v tom nemám... Velice si vážím dobrých básníků, to je takový jedinečný a výsostný lidský druh – sama jsem ale v jádru, co se týče vyjadřování, spíš muzikant. To je asi tou naší košatou rusínskou rodinou od mámy, tam je spousta muziky.

Odkud máš své rusínské kořeny po mamě, z východního Slovenska nebo Ukrajiny?

To jsou Lemkové, Rusíni na východním Slovensku. Babička s dědou, kterého jsem už nezažila, přišli po válce do Čech. Babi mi nikdy nic nevyprávěla, jeli jsme tam až v mých čtrnácti, a já najednou poprvé slyšela mou babičku mluvit jazykem, který jsem neznala, a kterému jsem, když se ženské rozpovídaly, nerozuměla skutečně ani slovo... Vůbec jsem netušila o těch kořenech nic. Jakoby to

Foto: Jan Horáček

„...nedávo se mě někdo ptal, jak se dá skloubit muzicírování s normálním životem... já myslím, že pohoda...“ (foto: Jan Horáček)

v sobě naši chtěli úplně zavřít, jakoby se stýděli. Musela tam být těžká zkušenost a bída, co vím, tak jeden z pradědů jezdil pak na lodi do Ameriky. Babička si sice materiálně pomohla a posílala pak balíky sourozencům na Slovensko, ale až tam jsem viděla, jak je najednou s nimi jako vyměněná, opravdu šťastná, rozkvetlá, teprve mezi svými. Jejich mentalita je dost jiná – je tam velká soudržnost, pospolitost, naléhavá štedrost, ohromný temperament... měla jsem pořád pocit, že se hádají, že si dají každou chvíli po tlamě, ale to si jen nevzrušeně vyprávěli o tom, co budou vařit... A zdaleka tak často tam nepotkáváš takovou kyselost a zakuklenou ironii jako tady. Co mě tam taky zaujalo, že je tam ještě dozvuk té původní spirituality, jsou tam ještě vědmy, přirozeně, normálně. Třeba jedna moje teta vyrábí takzvanou uhlíkovou vodu, to je, když dostaneš „zoči“... to si vygoogluj. Ve vesnici, odkud pocházela babička, prý takových ženských bývalo jednu dobu dvacet. Pořád jsou tam tyhle věci živé, ale přesně teď je ta doba, kdy to končí. Krásný kraj. Otevření zázrakům... a rádi o tom vypráví. Ale ti mladí už jsou jinde... brzy zmizí ten jazyk – a i to, co je pro ně tak typické v jejich povaze, se patrně rozptýlí, protože mladí jdou většinou do měst a moc se jich tam nevrátí... Tak ale třeba se to zanesse mezi nás...

Také tvá bra na kytaru je hodně rozmanitá. Využíváš i jiné nástroje např. ukulele. Často experimentuješ. Na co všechno hraješ? Když máš hotový text písně, již víš, který nástroj slova nejlépe zvýrazní, podbarví?

Doma mám kromě té své kytary ještě cestovní kytárku, se kterou mě pustí do letadla, ukulele,

mandolínu, pár foukaček, kalimbu, to je takévé africké drnkátko... teď si chci pořídit banjo a elektrickou kytaru – ale popravdě, neovládám nic... spíš to беру jako nástroje vzájemné hravosti a radosti. Na spoustu nástrojů něco člověk vyloudí, když má cit. Co mě mrzí, jsou ztracené housle a ukradený akordeon... to jsou nástroje, na které jsem začínala hrát, bavilo mne to – a prostě odpluly... Mám ráda, když při nahrávání je čas hrát si a experimentovat, třeba CD Letná vzniklo tak, že vydavatel z Galény, Lubomír Houdek, koupil mému kamarádovi nějaké vybavení pro počínající studio na jeho chalupě, pak jsme tam velkým autem dovezli rozličné nástroje, a pak už si hráli jako opičky a tvořili na místě. Mám ráda, když je na to aranžování čas, klid, a atmosféra... Někdy prostě slyším něco v duchu, nebo to hledám, někdy to vznikne nahodile, je to radost. Nebaví mne spolupracovat s lidmi tak, že se posílají tracky po complu, berou se zvuky ze zvukové banky, atd... pro mě je nejdůležitější ten proces, setkání, příběh... kdo na tohle nemá čas, pro spolupráci mne nezajímá – a je to ale veliký luxus, si na tohle čas udělat.

Píšeš napřed hudbu, melodii a snažíš se k tomu napsat text, nebo máš nejprve slova písně a snažíš se je zhudebnit?

Je to většinou melodie, co přijde první... těch může být opravdu tolik, kolik je chvil... Se slovy mám v muzice sklon být čím dál víc úsporná... dokonce bych řekla, že je nevnímám jako nutná pro plnohodnotné sdělení...

Při loutkových představeních Krystyny Skalické ji doprovázíš na kytaru a jiné nástroje, abys dotvořila zvukově atmosféru pohádky. Jak tě

table spolupráce obohacuje?

Jsou to pohádky, které jsem přezkušovala, když už byly hotové, a moc se mi líbí. Hudební doprovod dělám v Malence, ve Vánoční pohádce hrajeme normálně spolu a vodíme loutky, které Krystyna vyrobila. Je hodně šikovná a nápaditá, a je to velice zajímavý a inspirativní člověk, od kterého se mám co učit... to je dobré setkání.

Na které hudební festivaly, do kterých klubů se ráda vracíš?

Mě na muzice baví ta živost, když nikdy nevíš, do čeho jdeš a jaké to tam bude... Každý koncert je úplně jiný, rozbíjí mi vlastně možnost se identifikovat s nějakými představami... to je dobrý a nejdůležitější. Je fajn, že se ta muzika, co dělám, vejde na různé typy akcí, můžu hrát na jazzovém i na punkovém festivalu... to vzniklo neplánovaně a těší mne to. Všude je to žánrově ovšem trochu šoupnuté... Určitě mám raději atmosféru menších festivalů, i když třeba na Trutnově, na Sáza-festu nebo v Šumperku jsem zažila skvělé koncerty, což bylo ovšem z velké části naladěním lidí... po koncertě vlastně nevím, jaký byl... Mně se může hrát líp nebo hůř – ale ta věc je v součinnosti... a ten koncert je takový, jak řeknou lidi, každý tam je na tom svém.

Plánuješ nějaké nové CD? Pokud ano, kdy by mělo vyjít?

Vůbec teď nevím... tomu většinou předcházejí silné věci, co se nedají plánovat. Chystám se naučit nahrávat sama, už jsem si na to poříдила vybavení... dlouho s tím otálím, čekám na příhodné místo a chvíli, a hodně se těším. Naposledy jsem ve studiu nahrávala jako host Petra Váši na CD. Už je k němu hotov klip, kde prý figuruju jako animovaná indiánská squaw, to bude překvapení i pro mne, v nejbližší době to má celé jít ven. A teď jsme natočily jednu píseň z kamarádkou Terezíí Palkovou a s jejím piánem, pro radost... Spolupracuju ráda s fotografem a kameramanem Janem Horáčkem, točili jsme rok v jedné zahradě, na úžasném místě, kam i teď, po natáčení, oba jezdíme. Točili jsme po všechna roční období, takové surrealistické obrázky, budu k tomu dodělávat muziku. A do toho ještě dost nehudebních aktivit. Teď mám třeba nápad zamykacích skříněk pro lidi bez domova, zatím to vykomunikávám s lidmi v Maďarsku, kde už něco podobného je, a řeší se možnosti, nebo jezdím do Slovinska za jedním úžasným člověkem a malířem a ráda bych mu udělala výstavu... různé věci mě teď zajímají a inspirují... a do toho si čím dál víc uvědomuju, že potřebuju vyvážení vůči Praze, a cítím, že je čas najít tišší místo. Ale co vyjde, to nevím. Vyjde slunce. Zdánlivě.

Otázky – Miky Marusjak

INZERCE:

Tel.: +420 542 210 46
info@jacobbrno.cz
Brno, Jakubské náměstí 7

Jacob Brno

Ať už Vás uchvátí naše skvělá poloha, osobní přístup nebo jedinečné skloubení tradice a moderny, jedno je jisté – už nikdy nebudete chtít jít jinam.

Sépiovou kostí: Stylus

Narozen v roce 1969 v Táboře, v současné době žije v Praze. V roce 2018 mu vyšel u vydavatelství Ears&Wind Records (v edici Lumen Aventini) svazek **TRIGON**, jenž obsahuje tři básnické sbírky – *Lidé a ti druzí* (2004–2006), *Uranový doly* (2005–2007) a *Už* (2007–2009). Knihu ilustroval Vladimír Hauran Smýkal.

Foto: Hauran, 2017, Brno, Chicago 30

STŘEPY FEMINY V SRDCI – JAK ZAMRZLÝ RAMPOUCHY

„SI ÚCHYLNĚ
SUGESTIVNĚ
PŘITAŽLIVÁ
DĚVKA

VOČI MÁŠ JAKO
DVA ZMRZLÝ
GRÓNSKÝ RAMPOUCHY

TA HUDBA
TADY
JE HNUSNÝ
HEJNO
KOBYLEK
VODDĚLÁ MĚ TA PALBA
JEJICH KUSADEL

VORANŽOVĚ
DUJOU PLACHTY
NA INGOUSTOVÝM
BALKÓNĚ

SPLYNUTÍ JAZYKŮ
HLUCHONĚMÝHO
TRPASLÍKA
POSKAKUJÍCÍHO
NA BLIKAJÍCÍ
RUNWAY
PRÁZDNÝ BLANOKŘÍDLOSTI –
NEMOHOUCNOSTI

SE SAMICÍ
PAVIÁNA
NECHÁPAJÍCÍ
TY PADAJÍCÍ
HADRY
Z PRASKLÝHO BALÓNU

NABUBŘELEJCH
PROŽITKŮ
KDYBYCH BYLA CHLAP
PROBODLA BYCH TVÝ
SRDCE VOCELOVÝM PENISEM

TEĎ MI VOBJEDNEJ
PANÁKA.“

TAK SE STALO
A PRO JEJÍ SLADKÝ KEČY
VODTÁH SEM JI DOMŮ
A TAM JI VOJEL

BYLA TO SJETÁ
LESBIÓSNÍ FEMINA

JE TO TAK DÁVNO –
BYLO TO V BUNKRU

A DNES PO LETECH
SEM ZJISTIL, ŽE
ŽE SKOČILA Z VOKNA
KTERÝ TAK RÁDA ČETLA

NEBOHÁ DUŠE – BLOUDÍCÍ
NA DEN I TEPLOU KRAMÁŘKOU
STAL BYCH SE KVŮLI TOBĚ –
BABOCHLAPE

V ŠINDELECH NAKLONĚNEJCH
EMOCÍ STŘECHOPÁDU
ZA DOUTNAJÍCÍM KOMÍNEM
POROZUMĚNÍ

MÍR TOBĚ
TY CHLAPE
BEZ PENISU

TAM DOLE
ČEKÁ TA PRAVÁ
NA DUŠI PLNOU STŘEPŮ
BOLAVEJCH

ZROZENA V TĚLE
NEPOCHOPENÍ
VŠE DOBRÝ –
NIKY

– TO NENÍ
VYVRCHOLENÍ...

AŽ

AŽ VYVRTÁME HOLUBY Z NOSŮ
AŽ ZBAVÍME SE HLENŮ – ŠLEMŮ
AŽ ZKROTÍME OCEÁNY
AŽ VYKÁCÍME AMAZONSKÝ LESY
AŽ PORUČÍME ZEMI – VODĚ – OHNI

– VZDUCHU
PAK BUDE SYMETRICKÝ RÁJ
ROZPARCELOVANÁ ZEM – CELÝ KRAJ

ROK 2056 – VYHUBENI RACCI
ROK 2073 – VYMŘELY KOBYLKY
ROK 2091 – VYHLAZENY MOUCHY
ROK 2118 – VYMÝCENÍ POTKANI
HURÁ! – KONEČNĚ JSEM TADY SÁM

V ROPNÉ JÁMĚ
JEN PONUŘE PLÁ
OBRYŠ SATANA
V LIDSKÉM ROUŠE

VZPOMÍNKA V SLZE SKELNÉHO OKA
VIRTUÁLNÍ LESNÍ SÍTATUNGY

VÍTĚZNÝ JEKOT SKŘETA
NA PEKELNÉM TRŮNU
OBKLOPENÉM AUREOLOU
CHIMÉROVÝCH VARHANŮ
BLIKAJÍCÍCH COMPIŮTRŮ

VIVAT – HOMO DEGENERATUS
ROZLOŽENÝ CORPUS
V HOLÝCH PLÁNÍCH SERENGETI
MYŠLENKO – IDEO, KDE JSI TY!

ZBYL JEN ZMRZAČENÝ SKŘET
V SÍNÍCH INDUSTRIÁLNÍ TECHNIKY
NA TABLETU HŘEB
TOHO, JENŽ TRNOVOU KORUNU MÁ

Z OCEÁNŮ JEHO KRVE
SNAD POVSTANE NOVÝ ŽIVOT
BEZ CLONŮ – VIRTUÁLNÍCH LŽÍ
MASTURBACÍ – INFORMACÍ
KVETE BÍLÝ KALICH Z KOSTÍ
MUTANTA

CO ZAPOMNĚL
ŽE MYŠLENKA JE I V LETU
MOTÝLÍCH KŘÍDEL

AŽ SE VRÁTÍ VČELY
AŽ PŘILETÍ ZPĚVNÍ PRÁCI
AŽ SE ROZDROLÍ VIRTUÁLNÍ CHRÁMY
AŽ SRDCE BUDOU VÁT
NA PROUDECH TELEPATIE

PAK TEPRVE BUDE KLID A MÍR
BUDE DOBRĚ

ze sbírky
Trigon

Mikyho zápisník:

Tož vám vinšuji šťastný rok 2019

Včera jsem se rozhodl být šťastný. Počkám s tím ovšem do Nového roku. Vždyť všichni si navzájem přejeme „šťastný a veselý Nový rok“. Rozhodnutí bylo náhlé a impulsivní. V tom okamžiku mi připadalo dost bláhové a pošetilé. Podle kalendáře je Nový rok 1. ledna. Já chci být ale šťastný po celý rok 2019, být šťastný stále, a ne omezen nějakým datem nebo obdobím. „Šťastné dětství“ a taky „šťastné mládí“ dávno odnesl čas. Nechci se ohlížet nazpátek za tím, co se již nevrátí.

Co je to vůbec štěstí? Prý „přeje odvážným“, „je muška jenom zlatá“, „za prachy si ho nekoupíš“ a „i na vola si občas sedne“. Dokonce můžu být „šťastný jak blecha“. Místo abych se cítil lépe, bylo mi mizerně. Jak to udělat, jak to zatracené štěstí získat, polapit, ulovit? Vycpat ho a vystavit jako trofej do vitríny? Abych si to mohl vše lépe promyslet, otevřel jsem si láhev Šťastného Jima Beama. Jistě mi pomůže zaplašit všechny negativní emoce a nasměruje správně na mou cestu ke štěstí. Hladina v láhvi rapidně ubývala. Při popíjení jsem hledal poučení v publikaci „Jak pěstovat správné pozitivní myšlení“. Snad by mohlo být klíčem ke štěstí. Zjištění, že umím pěstovat se střídavými úspěchy jen chilli papričky, mi také příliš nepomohlo. Žádnou moudrost jsem nevykoumal. Navíc mně ráno třetila hlava a měl jsem kocovinu.

Někdo učený kdysi sdělil: „Bez radosti nemůže být štěstí.“ Ale co je to radost? A jsme tam, kde předtím. Radost může mít několik podob. Radost z narození dítěte, v manželství, v partnerském vztahu, když ležíme na voňavé rozkvetlé louce a pozorujeme letící mraky, když sedíme u řeky na rybách nebo na pivu s přáteli, na koncertě oblíbené kapely, když se nám něco podaří v práci či doma. Radost jistě není bezduché juchání a veselí. Můžeme se také radovat z nové knihy, která nám přinese povzbuzení do života, i když je příběh někdy smutný. Máme radost, když se o nás někdo osobně zajímá, věnuje nám svůj čas a pozornost. V Bibli ve Skutcích apoštolů 20:35 je zaznamenán Ježíšův výrok: „Blaze tomu, kdo dává, ne

tomu, kdo bere.“ Jinými slovy „dávání“ přináší mnohem více štěstí než přijímání. Rozdávejme aktivně radost, budme pozitivní!

Láďa Heryán v knize U Božího mlýna rozebírá téma vydávat se (sloužit pro druhé). „Smyslem života je být šťastný. Jak by se jinak lišil třeba život psa od života člověka, pokud by člověk jenom plnil svůj člověčí úkol? To by bylo málo. Podle mě je člověk víc, než jenom žít život jako úděl nebo úkol. Podle mě je smyslem života štěstí. Štěstí však nedosáhneš tím, že o něj budeš usilovat, ale tím, že budeš sloužit. Štěstí může být, dá-li se to tak říct, vedlejším produktem. Nutnou podmínkou ale je, že ta služba není něco, co se musí, ale projev radosti z Boží lásky.“

Velmi úlevné zjištění. Štěstí se nedá naplánovat, budovat podle nějakých grafů a tabulek, předepsaných úkonů a postupů. Nesvázaní žádnými příkazy máme nad svým štěstím moc, můžeme ho ovlivňovat, tvořit, rozvíjet, velebit. Najednou jsem se cítil svobodný.

A taky šťastný...

Nad náměstím vybuchují barevné gejzíry ohňostroje. Orloj odbíjí půl noc. Cinkají skleničky. Polibky, objímání, přání zdraví a štěstí. Rance předsevzetí. Nekouřit! Přestat pít alkohol! Začít žít zdravě! Hubnout! Každý den cvičit a běhat!

Televizní zvěř poledních zpráv. Ospale mžouráme zarudlýma očima na přeplněný popelník. Labužnický si vychutnáváme první letošní cigaretu. Honem zahnat kocovinu vyprošťovacím panákem. A předsevzetí? Zítřejší je taky den! Žádný stres, přece se z toho neposerem! Nic se nezmění, jen datum!

Tedy šťastné vykročení do roku 2019 a je úplně jedno, zda pravou nebo levou nohou (na pověry, bubáky, a taky listovní tajemství už dávno nevěřím).

Miky Marusjak

Vernisáž

Při zahájení výstavy obrazů se sešla jako obvykle pestrá škála lidí. Všichni se soustředili kolem stolů s chlebičky, chuťovkami, obloženými mísami a ovocem. K tomu se pilo víno z Jižní Moravy a šampaňské. Od počátku probíhal velmi družný a živý hovor.

„Dnes je to fuška a velké přesvědčování sehnat sponzory,“ sděloval režisér majiteli galerie.

„To věřím, lidi si dnes moc obrazy nekupují, nalákat je tak ještě na žrádlo a ke každému prodanému kusu přidat štangli salámu. Je to bída,“ rozněčl situaci hlavní organizátor výstavy.

„Co ti budu povídat,“ postěžoval si skladatel a přidal story o tom, jak dosud nedostal zaplacen za osmnáct dílů Ňufky a Ňafky.

„Co to je?“ ptala se spoře oděná modelka.

„Vy neznáte můj oblíbený televizní seriál pro děti?“ divil se skladatel.

„Na děti nemám čas a zatím je ani neplánuji, protože kazí postavu,“ řekla a svůdně se zavlnila v bocích.

„Já si myslím,“ nadechl se majitel nově otevřeného luxusního hotelu.

Do řeči mu skočil undergroundový básník, kterému před měsícem vyšla oficiální sbírka.

„Stojí to za hovno! Asi odejdu do podzemí,“ a odebral se před galerii dát si jointa.

„Hledám inspiraci, začínám cvičit jógu, snad mi to pomůže,“ sděloval všem na potkání spisovatel.

„Zkuste to,“ přidal se do rozhovoru filosof a chtěl citovat o bezvýhodnosti konzumní společnosti ze své nové knihy Konzum – to není jen prodejna potravin.

„Milý příteli, než jógu a východní směry, obraťte se raději ke křesťanství,“ nabádal spisovatele sametovým uhlazeným hlasem přítomný místní baptistický kazatel.

„Já si myslím...“ odkašlal si majitel nově otevřeného luxusního hotelu.

„Všechno jsou to sračky,“ znechuceně mávl rukou undergroundový hudebník a odešel za básníkem dát si jointa.

„Budu hrát Carmen!“ líčila divadelní star majiteli galerie svou novou roli.

„Já bych si rád s vámi zahrál Vadí – nevadí,“ šeptem sdělil novinář a tlačil ji fotoaparátem do vedlejší místnosti. Herečka, vyznáním protestantka, vůbec neprotestovala.

„Já si myslím...“ nadechl se znovu majitel nově otevřeného luxusního hotelu.

„Dej si na něho pozor!“ varovně volala za herečkou modelka „Soudím se s redakcí novin, protože o mě napsaly lež“ a začala nařčení tisku všem vysvětlovat.

„To můžu potvrdit, já jsem toho svědek,“ řekl právník, který s ní má milostný poměr.

„Já si myslím...“ pokusil se do rozhovoru zapojit majitel nově otevřeného luxusního hotelu.

„Momentálně hledám novou látku,“ povzdychl si scénárista a upřeně se zadíval literárnímu kritikovi na jeho nový značkový oblek.

„Všechno je dnes zdeformované!“ řekl známý performer a přitočil se k sochaře.

„Potřebuji něhu,“ šeptl jí do ucha.

„Já si myslím...“ chtěl se připojit majitel nově otevřeného luxusního hotelu.

Ve dveřích se právě objevil ministr kultury, doprovázený majitelem nedalekého golfového hřiště. Ministr hned hlaholil, aniž se ho někdo ptal: „Miluji umění, je tak povznášející...“

Za nově přichozími se mihly dva stíny. Dlouhovlasá dívka v batikovaných minišatech a undergroundový básník. Oběma divně svítily oči.

Vzali si každý po láhvi červeného a opět se vytratili z galerie. Z předsálí se ozval hluk a křik. Undergroundový hudebník držel pod krkem známého publicistu, autora Slovníku českých spisovatelů, který přijel s ministrem kultury. Androš na něj řval: „Kreténe, jak to, že jsi nezaradil do slovníku Jirouse!“

„Když mám přetlak inspirace, tak mě to nutí tesat a tesat do kamene,“ upozorňovala na sebe sochařka.

„To já, když mám přetlak, tak mám úplně jiné potřeby. Chceš se přesvědčit, jak velký mám dnes přetlak?“ smyslně na ni naléhal performer.

„Já si myslím...“ začal majitel nově otevřeného luxusního hotelu. Pak se ale zarazil a přemýšlel, co vlastně chtěl celou dobu říct.

Tou dobou byl už malíř doma. Nikdo z hostů a pozvaných celebrit si nevšiml, že odešel.

Uklízečka, svobodná matka, se svou pětiletou dcerou, kterou neměl kdo hlídat, byly jediná, kdo si obrazy prohlédly. Když vernisáž skončila, šla se smetákem v ruce a s dcerou v patách od obrazu k obrazu a snažila se je pochopit. Udiveně kroutila hlavou: „Takové mazanice, tohle, že je umění?“

„Mami,“ špitlo děvčátko, „až vyrostu, budu umělkyně a malířka, umím už teď o hodně lepší mazanice“.

Závěrem k celé vernisáži stojí za zmínku, že umělec má rozpracovaný nový projekt. Pracuje s úplně novou technikou, používá k malování místo štětců kozí ocasy. Hlavní dodavatel Standa Penc. Malíř připravuje nový cyklus – Mé ééé! Kozí kolážoblamáže bez silikonu. Mé kozy!

Miky Marusjak

Krajní okénko: Apokalypsa

Třetího prosince na zahájení světové konference OSN o klimatu v polských Katovicích, která navazuje na ustanovení Pařížské dohody, vystoupila švédská patnáctiletá studentka a aktivistka Greta Thunbergová. Mluvila za mladé, kterých se dopady klimatické změny týkají nejvíce, vyzývala k pochopení dopadů klimatické změny a politikům vyčetla chování malých dětí. Její proslov byl naléhavý a skoro až osudový, o to víc, že promlouvalo patnáctileté děvče. Přes jeho naléhavost jsem přemýšlela, jaký dopad bude mít její aktivita a hnutí? Dopadne to dobře? Jaký sci-fi scénář nás čeká. O tom, jak si budoucnost na skutečném nebo domnělém pokraji ekologické katastrofy představují, jsem si povídala s několika přáteli:

Ondra (volně zapsáno):

Nejpravděpodobnější bude příchod doby ledové (hurónský smích). Další vývoj je těžko předpokládat, protože nejde o to, že se otepluje, ale že se mění veškeré proudění (pozn. red. vzduch, oceány). Tepleji už bylo, o 2 °C, říkalo se tomu atlantské optimum. V naší zeměpisné šířce bylo fajn, ale třeba ve Středomoří už ne.

Dopad doby ledové na sociální struktury se bude muset zvládnout technologicky, jak třeba vyrobit energii, nebo zabezpečit potraviny? Produkce řas? Věčný vítr na bezlesém zemském povrchu zavátém spráší?

Každopádně za doby ledové bude víc souše.

Takové sci-fi neznám, rozhodně se nestane to, co v Cestě od Kulhána, žádné líté srny.

Jeňa (volně zapsáno):

Myslím, že přijdou zombie... hahaha... ne e...

Bude to tak, že přijde velká atomová válka, všichni lidi zalezou do krytů, jak ve Falloutu, pak občas z krytu někdo vyleze a bude plnit úkoly... jak ve Falloutu.

(pozn. red. Fallout – počítačová hra, odehrávající se v postapokalyptickém světě, poukazující na zbytečnost války a atmosférou odkazující na Studenou válku. Jedním z úkolů hrdiny prvního dílu hry je vyjít z atomového krytu do neznámého světa mimo kryt a získat součástku, bez které je další přežití v krytu nemožné.)

Jirka (volně zapsáno):

Já jsem optimista, nemyslím, že jsme na pokraji ekologické katastrofy. Přes všechny rozdílné hodnoty se lidi dohodnou a budou mít udržitelnou civilizaci. Budeme expandovat do vesmíru, kolonizovat Mars a Měsíc a setkáme se s mimozemšťany.

Pavel:

Podle me to bude globální válka o zdroje, zejména vody. Napadá mě asi Fallout, ale nemyslím, že bude jaderná válka. Spíš bych to viděl na uzavření hranic těch silnějších států, a ti chudší budou buď makat na ně, nebo zdechnou. Rozpadnou se mezinárodní organizace, státy s dobrou polohou se uzavrou a vykoupí si neutralitu, ty s tou špatnou budou zavlčeny do válek. Dílo jako takové mě teď asi nenapadá. Šílený Max?

Lukáš:

Krátkodobý: sociální nepokoje, střednědobý: odpadky, pitná voda a sucho, dlouhodobý: žádný (přírozené cykly planety neovlivníme). Dílo mě fakt nenapadá. Filmuje se zombiková apo, doba ledová, záplava a podobné nesmysly. Knižně bohužel netuším, ale o tom bych si ani nečetl ani nechtěl vidět no.

Kuba:

Tak jsem přemýšlel nad tou ekologickou katastrofou. Obecně si myslím, že oteplování planety je reálné, že v důsledku toho stoupne hladina moří a taky se změní počasí. To povede k větší/masivní migraci. Paralelně s tím bude kolabovat zemědělství. Nedávno jsem četl, že v přírodě šíleným tempem mizí hmyz, v důsledku pesticidů a podobných věcí. Taký jsou prej nějaký problémy s tím, že se pěstuje pořád jen obilí.

Takže mi z toho nakonec vychází, že lidi budou utíkat před mořem, které jim bude zatopovat území, znovu se objeví hladomor, v důsledku toho přijde pár válek a nakonec všichni umřeme. Odhaduju to tak 40–60 let.

Ale nejsem vůbec ani trochu expert na tohle, takže se můžu úplně plést a třeba nás čeká konec mnohem dřív z nějakého úplně jiného důvodu :)

Martin:

Já nevím... dlouhé přemýšlení... jestli nás nezabije oteplování a uprchlíci, tak si nás rozeberou korporace.

Myslím, že lidi jen tak nevyhynou. Jenom ti, co přežijou, budou klub vyvolených, a spíš to budou ti nejtvrdší, než ti nejchytřejší, kteří si zotročí ty nejchytřejší, protože je budou potřebovat.

Tip na konec – moje babička se pravidelně modlila za dobrou smrt a vyšlo jí to. Závěrem Krajního okénka přeju vše nejlepší do nového roku, hodně zdraví a štěstí.

Ta Pájka

Úhly pohledu:

Vánoce jsou dny, kdy je rodina opět pohromadě

Dvě poznámky k rodinným setkáním. Vyhnou se známým faktům jako je například ten, že většina dospělých potomků se na své rodiče opravdu upřímně těší. Přesto však pečlivě počítá, kolik dní jsou schopni strávit u rodinného krbu, aniž by se v něm z čirého zoufalství neupálili.

Fakt č.1: Jsem hodnej chlapec

Asi nikdy mě nepřestane bavit situace, kdy dospělý potomek skrývá své kouření. Dělal to jedna moje ex-přítelkyně, se kterou jsme při návštěvě rodičů neustále chodili na dlouhé procházky, až mi to bylo trapné, jelikož moji sportovně orientovaní rodiče byli z mého náhle probuzeného zájmu o dlouhé procházky nadšeni. A podobnou situaci jsem zažil i letos. Vyšel jsem si s rodiči na dlouhou procházku ve Špindlu, kde jsme trávili několik dní. Vracíme se k hotelu, když tu vidím svého téměř 40letého bratra u popelníku před hotelem, jak hystericky zahazuje cigaretu a letí do hotelového pokoje si vyčistit zuby. Jakoby se člověk strojem času přesunul o 20 let dříve, kdy jsem oba na střední hulili trávu a byli neustále ve střehu, zda odněkud nevykoukne zvidavá hlava rodičova.

Fakt č.2: Zajaté koleje jsou nuda, udělejte si originální Vánoce

Můj brácha umí zajistit, abychom se přes svátky nenudili. Dokáže rodinný vlak pěkně vykolejit. Pracuje v Praze a do rodné Moravské Třebové jezdí málo. Poprvé po dlouhé době měl přijet v listopadu, kdy má naše máma narozeniny. Brácha není dochvilný typ, takže ho čekáme vždy až v sobotu k večeru, ačkoliv vždy slibuje, že přijede k obědu.

Tentokrát nedorazil ani večer, a pak v noci zazvonil telefon. Brácha je v Hradci Králové, auto přestalo jet, nejlepší řešení je zaplatit si odtah

zpátky do Prahy. Vtipné samozřejmě bylo to, že brácha s přítelkyní mají dvě auta a on volil to starší, protože méně žere. Což se mu s odtahem pěkně vyplatilo. Máti nebyla nadšená, ale co se dá dělat. Uvidíme se přece na Vánoce.

Brácha tak strávil sobotní večer v recepci odtahové služby v Hradci s unaveným zaměstnancem, když čekali na volné auto.

Přesouváme se o měsíc později. Štědrý večer je v plném proudu. Brácha nikde. Už začínáme mít obavy. V 6 večer už to naštvání rodiče nevydrží a začneme slavnostní večeři bez něj.

Zrovna do sebe láduju delikatesní večeři, když zazvoní telefon. Bystrý čtenář už chápe.

Bratr opět dojel pouze do Hradce Králové – prokleté město! Opět si vzal staré auto, i přes všechna naše varování, mechanik mu ho opravil, tak proč ne? V tu chvíli nebyla naše jindy klidná máti daleko od toho, nepustit syna ten večer do domu. My s tátou jsme to vzali klidněji. Nasedli jsme do auta a udělali si večerní výlet do Hradce. Brácha jsme našli s tímtež zaměstnancem jako posledně. Už se docela spřátelili. Udělali si hezkej večer v recepci, popíjeli čaj a jedli cukroví. Přesto se správci odtahu ulevilo, že jsme přijeli a on může konečně na Štědrý den zavřít a jet k rodině. Přemístili jsme věci do tátova auta a bráchovu káru jsme tam nechali. Tentokrát se mu vyplatí opravit to přímo v Hradci.

Domů jsme dojeli kolem půl jedenácté, čekala nás vychladlá večeře, a předávání dárků tak proběhlo ve zrychleném módu. Pak jsme šli všichni znaveni spát.

Jak jsem tak o tom přemýšlel, přišlo mi, že vyzvednutí bratra v hradecké odtahovce může být docela milá tradice ve stylu lití olova. Rozhodně se nenudíme. Napiš o tom, přikázala mi rezignující máma. Tak jsem to udělal.

Vojtěch Landa

Filmové okénko:

Roma (2018), režie A. Cuarón

Zatímco se všichni kritikové předhánějí v tom, kdo vychválí Domestik víc, tak u Romy si dovolím netradiční recenzi. Jak už jste asi pochopili, jsem milovník kinematografie. S přáteli jsem se opil na Zelňáku a v záchvatu euforie jsem se pokusil předat jim své pocity z filmu.

Nedošlo mi, jak to bude nudný. Pročež jsem jim sdělil přibližně toto:

Rozumíte, ten hajzl Cuarón, von si to může dovolit to natahovat. Jako... jasný, jasný, ta první hodina je nudná, ale má to svůj smysl, rozumíš, vole. Každý záběr. Rozumíš... von začne dole. Snímá ty kachličky, jak je furt myje a ty psí hovna... rozumíš... ale to je symbol tý vody... jako vočisty... a proto pak musí bejt na konci filmu ten švenk nahoru na nebe z těch kachliček, chápeš... ta voda je ten vočistnej element, ale stejně je škoda, že místo celkem nudného příběhu silný služby, silný ženy, rozumíš tu story, kterou do nás Hollywood tlačí horem spodem už 5 let, nezachytil víc z tý demnostrace z roku 1971. Teda Corpus Christi festival demonstrace a Los Halkones, Haluzo nes... nebo jak se ti náslinický dementi jemnovali... cvičili je Amíci ze CIA, to se dnes málo ví, jaký byli někdy taky Amíci parchanti!

Ale stejně, kámo, von si to může dovolit... rozumíš, vypráví obrazem... každý psí hovno tam má svůj smysl... jako metafora... že je ve sračkách... asi... nebo tak něco. Potřeboval bych nemejt, smejt ze sebe všechny ty pičoviny co dělám, jak ta kachlička... ale to sem nepatří.

Posluchačů postupně ubývalo a já jsem pochopil, že v hospodě si musím své filmové přednášky nechat pro sebe. Dost keců, raději se koukněte na parádní artovej film ve stylu Felliniho:

Digilante (2016), režie: Michael Nayna

Krátký půlhodinový dokument popisující příběh, který se odehrává dnes a denně. Začínající australský tvůrce Nayna jel z večírku nočním autobusem a stal se svědkem rasistických urážek cizinců. Autor celou událost natočil a zveřejnil. Z videa se stalo tzv. virál, který oblétl celý svět.

Následná mediální smršť měla obrovské následky pro rasisty z daného videa. Ke konci dokumentu se tak Nayna ptá, zda měl video zveřejnit? Pomohlo zveřejnění videa spravedlnosti? A dá se šikana rasistů považovat za vítězství „dobra“? Všechny tyto otázky si mladý režisér klade a mně nezbyvá než dodat, že tohoto tvůrce se do budoucna vyplatí sledovat. Film je k dispozici na Youtube.

Vojtěch Landa

Podivuhodné necesty: Necesta do Holiny pod Kraflelem (dumka o dýmce, která je meruňkou)

„rozklad je druhem psychického rozpoložení“
řekl eman dýmce emě
rozpláclá meruňka se položila a odvětila větvi
„ovocný zákaz je mi přikázáním“

duhový runový
úplněk červ-nový
nový kmen
ve starém červotoči
na řetízkovém kolotoči
koulí se v jamce očí
dokola se točí
oko zící v opozici
život je běh/na dlouhou trať

překračuje rantl
kovaný rám kodifikace fikce
nevyklízí pozici
dlí na hranici
měsíčková mast

lighting mask
tu při předělu předělá emu
na měsíční dceru
magritte dýmku zhas

dýmka ema za úplnku
džemovala s meruňkami
sklenic třicet stvořila
brány vnímání bořila
kouřila
do tmy se hroužila
a hlavně žila
tepala zběsile jí žila
bouřila
meruňková síla
vytepala do kamene
aloha emane
tvé srdce
zjevilo se v ruce
meruňkovým ohněm zmámené
a vyzvalo mne
vkráčeš za mnou do plamene
amen – nééé?!
jako boha ve snech
potkala česnek meruňka
pravidlem výjimka
tůňka slastně žbluňkla
kulka hvízla do hnízda
dýmka kuňkla
spadla kaňka
mízy krátká přehánka
dýmky nedýmky
kuňka Stugers s Claysonem
stran proradnosti obrazů
ad „zrádná dýmka“:↓

↓

„Skutečně >TOTO NENÍ DÝMKA<, nýbrž vrstva
barev na plátně. Ani nápis s poselstvím však není
>pravdivý<. Je vyveden stejně realisticky jako dým-

ka nad ním a náleží témuž světu iluze jako ona.“

ema mlčí jako pěna
přijde na to
zda meruňková žena
je dýmem realistickým
jak siréna ema
pravuňě dýmkové vůně

ema je purity
eman pure
paritou je oportunita
osevem vem kde vem

káva na kavčí hoře hororu
nahoru dolů
osivem osy
kouřovou clonou pyrománie
je emo oba odpálí
to je ona výjimka
potvr/zuj jící pravidlo
vrzu úzu
papuče pedálu
stačí jen podpálit
věřeje taje
lítačky tajemství
a zrušit brzdu
tato kosa je ema dýmem ošacená
toto je dýmka krátce před vyhořením
více o tom nevím

v holině pod kramflelem
ema mizí
pole vyklízí i eman
v posledním tažení
před zamražením
ema chystá ležení
je to místo
přísně střežené
co je komu po tem?
těla polita jsou potem
tomu totem
a tomu emo
ten ta to
mísa
na ní hlava
mámo táto
kde se vzala?
ta tomu tedy dala...

tomu dala na lžičku
tomu na vidličku
a ten nejmenší
už má na krajíčku
že do hloží ho odloží
ještěže ema stojí na stráží
a má jaksepatří mízu
ve slabikářích vždy září
eman čte jí na tváři
čím se sytí bleskurychle

kvádry a krychle
oheň vznítí
ohnivá koule
boule bule
vyšší vůle
bouře ema zbořila co mohla
už není mezi náma
zůstala jen mha v hlavni

ema si všímá
že eman ji vnímá
tělo k tělu klade přičící se příčina
do neznáma pěšina
není tím vina
že emana dojíámá
že nezáleží jí na loži
do plamene sebe přiloží
celý pryč je z té dívky dýmky
vymazaly se mu vzpomínky
spadl jí do meruňkové polívky
a nechal se sníst
brrr ta byla dobrá
česnečka jak má být
ema bez tílka
sladká je jak omítka
buď fit!

eman s emou gymnasticky tančí
cviky kančí
oba z toho jančí
ema má nejen mísu
ema má i citu čip
čidlo čípku
čím čarara čím
jdi mi k šípku
ema zvedá obočí
princip čin otočí
pouhým dotekem oka
si ho ochočí
emanovou zornicí proskočí
jeden druhému jsou druhem
při hrátkách s ohněm
ema je dafné
oheň bafne
ohnivá tětíva se napne
vymrstí šíp lásky
a eman zhasne...
je to jasné?
paže kolem skruže
eman dostal meruňkový úžeh

(Eman Apollon se posmíval bobu lásky Erotovi. Eros se našel a pomstil se tím, že jej zasáhl svým, lásku vzbuzujícím zlatým šípem, zatímco Emu Dafné zasáhl šípem lásku zabíjejícím. Apollon záhy na to vzplanul k Dafné láskou, kterou však ona neopětovala, protože Erotův šíp způsobil pravý opak. Apollon Dafné sledoval, ona však unikala, jak už to má vize ve zvyku. Pro nic mnoho povyku. Vysílená Apollonovým žářem, prosila otce Pénéia, zda by ji mohl

změnit kosmickou podobu kosmetikou třetího věku.
Byla tedy proměna ve vavřínový strom (řecky δάφνη – dáfně). Její tělo se pokrylo kůrou, ruce se staly vět-
vemi, vlasy listovím. Na její památku nosil Eman
vavřínový věnec vítěze.)

během léta ema přelétá oblaka
mezi sladkoduhovými oblastmi
angreštu borůvek rybízu
zamilovaná do letu
s vílí pomocnicí ami
měla by zajít na dýzu
v úletu
s emanem protřepat kosti
když se oba postí
pránou napraní do sytosti
kuličky ovocné kouli emu
až k emanova pláště lemu

aloha ovocná děloha obloha
česnek karamelizovaný
naprostá lahoda
do posledního boda šlápota
podle plota
ta tam
užij si to tam
divoká duše
letí do divočiny
náruživě kluše
ztrácí viny
z myšlenek na čičiny
do lesů a na lučiny
louhu českých luhů v háji
mech sapient

(Padla také teorie, že složitější organismy musejí mít
zároveň víc genů. Kompletní lidský genom se podaři-
lo popsat v roce 2003 a do té doby se odhadovalo, že
jsme nositeli 100 tisíc genů. Ve skutečnosti jich máme
pouze 19–20 tisíc a tato hodnota bledne i ve srovná-
ní s mnoha jednoduchými druhy. Například mech
Physcomitrella patens má 32 tisíc genů.)

geniálnější je mech
koukám kde pelech
ema je hebká jak mech
zrnění
rozezvučí virbl vibrace
je to legrace?
je to pech?

schovat emanovu hlavu smí jen mech
kde hezky medově sní ema
anabasis vstupu
topor sporu
nahoru a dolu
trup v trupu
kde dva v jedno

(O tom, jak silně se Magritte zapsal, svědčí mimo
jiné nedávná reakce vlámského ministra kultury
Svena Gatze poté, co se v širším centru Bruselu ob-
jevila na fasádě jednoho domu obří malba penisu.
Před odstraněním ji bránil slovy: „Toble není penis.
Parafrázoval tím název Magrittova notoricky zná-
mého obrazu dýmky, pod níž je nápis: Toto není dým-
ka (Ceci n'est pas une pipe). Podle malíře šlo pouze
o obraz dýmky, nejedná se o dýmku skutečnou. „Vidí-

Ceci n'est pas une pipe.

Magritte

René Magritte – Toto není dýmka (Ceci n'est pas une pipe, La trahison des images)

te, že tu dýmku nemůžete naplnit ani kouřit, takže
to není dýmka. Když to tvrdím, mám pravdu...“
tvrdil. Právo 16. 10. 2017)

symbol světobol
tundeball úúú/kázal
dítka na vodítku
anabázi vstupu
trup v trupu
nezůstane suchý
ani chlup
muzejní zení znamení
zkamení v interaktivním obraze
chce to jen čas
jak vlas si vát
kam zlíbí se lbi a duchu
ejchuchu serpentýna
fajka jako žádná jiná
šišinka
oheň v prášku velikosti hrášku
amygdala tomu dala
na frak
císařovy nové šaty
na lžičku lži
tomu taky
rozpaky... není cesta zpátky?
tomu víc
no nic
císař pán na sobě nemá nic

(Češi se koukají, Moravané hledí. Kompetentní mi-
nistr upřesnil: TOTO NENÍ PENIS... Na severu
se pospíchá, na jihu chvátá. Mapy ukazují rozdíly.
Hlava mapa, není nakvap. Tam, kde mapa je úže-
mím, tomu dýmu rozumím, je to nesituovaný dým
obrazné dýmky domněnky na vytrácející se trati
představy. A už opět hárá, ohnivá pára se územím
stává, sweat house. Bifurkační mapa zavrtí psem.)

Jednou provždy je posuzování hodnot vylou-
čeno ve prospěch posuzování faktů. Stačí, když
vyvodím závěry z toho, co vidím, a odvážím se
nějaké hypotézy: TOTO NENÍ DÝMKA, pod

obrazkem dýmky je double think, stará zná-
má paradoxní intervence s novým obsahem –
SEM SE NEDÍVEJ!

Osoba vystavená protichůdným instrukcím dvojí
vazby vztahové pasti řeší neřešitelné situace změnou
vnitřní mapy (měřítka jímž se osoba poměřuje.)

V pobytu s emou jihnu na jihu. Opravdu dá-
vivá dávka, selský rozum vyhaslý pod obraz
salinity. Herdek filek kolomaz, bože to je ožeh,
tato mapa je směrem pochodu, tuto galerii vy-
maloval natěrač. Toto není natura, to je nátura
tura, někteří bejci jsou hrozní volové, zde je
dým neutralizován zavádějícím názvem. Toto
není mapa, to je hlava území. Toto je ZRADA
OBRAZŮ. Toto je mentální guma argumen-
tu. Rámem tohoto obrazu je výkladový rámec
pojmové krajiny, rantl navátej jak předložský
prašan. Jasan?!

toto není dýmka
to je potomek nestvůr
žár žáru pod obraz
toto není dýmka
to je holina

toto je damoklův meč izomorfní vize
příze vize
císařova nová podšívka dýmu
k obrazu svému
stvořený obraz k nestvořenému
kráter krátce před výbuchem
(smíchu)
prošel uchem jehlu
z kouřové clony dýmky
vykouřily se vzpomínky
děti... přestaňte už bulet
tuto stránku v slabikáři
můžete přeskochit
z jiného úhlu je to ucho v suchu
pro/vlečeno

Obraz dýmky, pod níž je nápis Toto není dýmka, znají po celém světě. Magrittinův blízký přítel, problá-sil: „Magritte je skvělý malíř – Magritte není ma-líř.“ (Právo 16. 10. 2017)

Pavel Kalina reaguje konstatováním: Zvykněme si, že obraz není skutečnost.

Budeme se muset sami sebe ptát, proč najednou máme popřít volnou, často téměř čistě konvenční vaz-bu mezi obrazem a skutečností, a nabrudit ji tako-vým pojetím, podle kterého obraz či symbol opravdu zastupuje to, co zobrazuje. A budeme se muset také ptát, zda je dovoleno například urážet obraz nejvyš-šího politického představitele země, nebo zda je zaká-záno urážet jen náboženské symboly.

císařovy nové šaty
na lžičku lži
tomu taky
rozpaky...
tomu víc

a na menševika nezbylo nic
než odsun do černovic
či jiné rezervace
kratší noce
zvykněme si:
skutečnost je pod obraz
neumí to jinak

Obraz surrealistického malíře Reného Magritta „Toto není dýmka“ inspiroval veřejnost k výběru názvu nové, zatím neexistující, ulice v Bruselu. Pro ni místní vybrali název „Toto není ulice“. Na její vznik se čeká, měla by být v bytovém a administrativním komplexu, který se teprve staví.

že to tu dýmku baví
baví to i emana
a až to bude za náma
ubavíme se vzájemně k smrti
možná ještě jemněji
co dím
nebudete-li jako děti
děte...
nenahlášený výstup?
ještě vzájemněji jemněji?
vyznejte se v dětech
toto není dýmka

toto je sopečný prach
to je dým
vidím?
vím?

vzhledem k obraznému diadému
spatřujeje eman v té meruňkové dýmce emu
zakonspirovanou kouzelnou dužinou
svět hříchu v břichu je k smíchu
na neceště emana a emy
na kutě hory kutné
obraz jako když utne
smlsl se
císařův nový jarní plác do deště
ošidného šišatého šatu šestý smysl
z nepromokavé kůže

nové nitě mod mop
dostal na frak
císařovny nový nátělník
kostým dým
ale jak mu to jen sekne
sakulente lento
tento stejnokroj
jako ta dýmka nejsoucí
nehasnoucí
nový smyslový pláštík
se starou neobsažností
záda zrada zrádce
cesta uzal fúze
eman rozžhavl se
jako na kamnech plát
chůzi nezbylo než plápolat
loajalita s lolitou ohně
emě rozšlápla sombrero
vzápětí rozdupala své tělo
vzala roha
vypustila dým
go-spodin
mizení referentu
v čem se stává viditelným?
v subjektu
oproštění obrazu není možné
a di se bodnout

ema si potřela hrud'
olejem ze smažených vajíček
eman měl chuť
přesto zvedl prostředníček

kde jsi byla emičko
celé léto toto
slaná kapka na tričko
melancholické foto

ema zajiskřila a usmála se
darovala jsem jej dítěti
řekla s něhou v hlase
a tím omlouvám se ti

eman uklouzl na mýdle
dobře mu tak
náhle
s emou přilepili se k sobě
jako cihla k cihle
chovají se oba švihle
ale sluší jim to...
jak poddýmce ornament slov
císařovy nové nadkolenky
okolký
nový kostým
co s ním?

nový?!
lopuch vůně
v lůně propagandy
císařův nový fíkový list
kam s/ním?

císařovny nový závojíček
oblekem je její nový psíček
jejím vějířem je jeho ruka
jeho nauka oka
císařova nová bajka
svěrací kazajka rozevírání
on na ní... ohavný!
heavy mol na triku už se nenosí
dres vyšel z módy
nosí se javorový nosy nový
kurva práce progress
madness na dnes
císařova nová divinace
transdeviace nadkolenky nového pokolení
skáče panáka kolem dýmu
svůj k svému

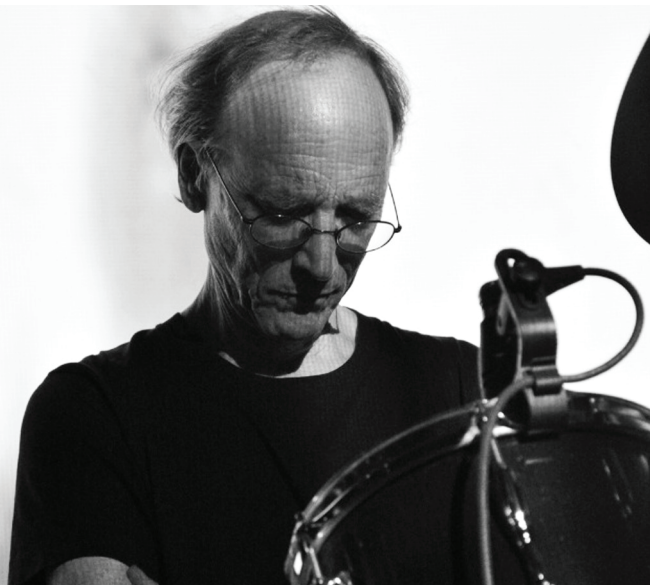
Kateřina Benešová & Luboš Vlach

Úsporná kuchařka: Černý kuba

Kroupy, ať už velké, střední či malé, uvaříme doměkka ve slané vodě. Na pánvi osmahneme na sádle cibulku dozlatova a ne-šetříme. V rendlíku povaříme sušené houby, které by měly být před tím máčeny aspoň čtvrt hodinky ve vodě, ve které se pak i uvaří (nejvhodnější jsou stročky, protože jsou černé, a pak i celý Kuba více zčerná). Měkké kroupy se smíchají s osmahlou cibulkou, přidáme houby i s vodou, ve které se vařily, opepříme, dosolíme, vmícháme utřený česnek, majoránku a celou mí-chanici vysypeme do sádlem vymaštěného pekáče. Pečeme v troubě dozlatova. Bohatší vrstvy mohou přimíchat osmaženou na kostičky nakrájenou slaninku, tím se ovšem jídlo povyšuje a stává se pyšným. Připravujeme zejména kolem Vánoc. Šťastné a veselé!

Marie Ludvíková

Důkazy: Potulný dělník 2018

Festival Potulný dělník 19. – 20. 10. 2018, Brno, klub Paradox.

1) Živočišné publikum při autorském čtení, 2) Chris Cutler, 3) Lukas Simonis a Ivan Palacký, 4) Křest knihy Vladimíra Jaromíra Horáka, 5) Martin Čech z Agon orchestra 6) Revolucionář Honza Bartoň. Fotografie Dušan Matuška.

Jan Kozák:

Charakter SZ religiozity a smysl její přejímky buddhismu

TÉMA 2: Křesťané před Kristem, za Krista a po Kristu

*Posilni se a zmužile se měj, neboj se, ani
lekej: nebo s tebou jest Hospodin, Bůh tvůj,
ve všem, k čemuž se obrátíš.*

Josue 1,9

Pro pochopení způsobu a smyslu židovské přejímky východního učení a tak pro pochopení povstání fenoménu katolického křesťanství – tolik významného pro pozdější život Evropy – je nutné si židovskou religiozitu, tak jak ji máme zachovanou v podobě biblického SZ charakterizovat, typologizovat.

Každé náboženství i každá filozofie se řídí a vychází ze svých někdy zřetelných, někdy zcela skrytých podstat, axiomat, coby ze způsobu pohledu, který to které náboženství i filozofii prostupuje a určuje. Je to právě pevnost, jistota tohoto pohledu, která umožňuje, aby se na ní něco vystavělo – jeho báze. Můžeme tak v celé škále příkladů sledovat jistotu uctívacích různých božstev, která právě vyplývá z jistoty moci toho kterého boha, té které síly, které se její vyznačují koř. V případě božstev jednotlivých fenoménů, klasicky např. u starých Řeků, se tak uctívají jisté věčné hodnoty, síly a mocnosti, o kterých člověk ví, že jím pronikají, že jsou mu nadřazeny, že ho ovládají – Árés, Afrodita, Pallas Athéna – reprezentovali právě takto pojatý svět.

Chceme-li charakterizovat židovskou religiozitu, je proto nutné si především stanovit tuto jistotu, tento pohled, ze kterého celá religiozita vyplývá, o který se opírá. Konstatujeme přitom, že tato židovská „amana“ je způsob pohledu, který odhlížíje ode všech hodnot věčných považuje za cíl, smysl „biofilní orientaci“ vlastního já, tj. pevně pěstovanou víru, že právě já vydržím a vše překonám. Hodnoty, které bývají obvykle v souvislosti s náboženským cítěním spojovány, tj. věčné hodnoty, o které se bude to které náboženství opírat, tj. sama theologie, podstata toho, koho nebo co chci uctívat, zde (neboť „já“ je zrovna tak všechno jako nic) ve svém trvale jsoucím, ontologicky zkoumatelném tvaru chybějí – obsahu zde není! Celá theologie SZ se dá shrnout do jediné věty: „Slyš, Izraeli, Pán, tvůj Bůh, je jediným Bohem.“ Vše je zaměřeno právě jen na tuto houževnatou snahu být zde co nejdéle a nejlépe, anebo jak se Bohu – tomu nevypočitatelnému, chvíli milostivému a chvíli zase prchlivému – zlíbí.

Židovský národ byl zcela fascinován starým sumerským příběhem o potopě a o hrdinovi Ziusudrovi, který ji překonal v přede-
dem vybudované arše. Ne náhodou byl tento příběh převzat a zařazen do 1. knihy Mojžíšovy jako jeden z hlavních motivů. Právě tato archa záchrany, „archa úmluvy“, loď, která jako korek na vodě se při jakékoliv záplavě prostě záplavou samou vyzdvihne do výše, protože má s autorem této záplavy smlouvu, patří k základní archetypální dannosti žid. religiozity, které se vše ostatní pouze přizpůsobuje.

Jestliže tedy ve SZ nenajdeme přimknutí se k nějaké věčné hodnotě uvnitř života samého, je zde však znatelné přimknutí se k času, k tomu, co právě nadchází. Právě tento rys je dobře zřetelný z objevených qumránských textů a qumránští mniši proto kritizují tradiční žid. náboženství v Jeruzalémě z hlediska tohoto nejvýznamnějšího rysu žid. religiozity právem: čas velí přizpůsobit se nové vlně buddhistické, rodícímu se křesťanství (viz ENB, FE log. 125!) a také čas dal qumránským za pravdu – nebýt této „nové archy Noemovy“ a „nového svazku“ završeného „Novým zákonem“, jistě by žid. náboženství nedosáhlo toho, co si ve SZ slibuje.

Dalším velmi důležitým rysem právě pro zkoumání přejímky jiné náboženské tradice je židovské pojetí moudrosti coby „koholet“

– sběratelky. Nikoliv tedy vlastní niterné napojení na jistotu poznání jsoucna a jeho hodnot, noliiv jistota pohledu nalézající vnitřní odůvodnění v podstatě věci a vlastní autentický vztah k okolnímu světu je zde důležitý – daleko důležitější – jak zcela zřetelně vyplývá právě z qumránských textů – je odmítnout „svou pravdu“, odmítnout „zatvrzelost svého srdce“ (QS str. 51), popř. „modly svého srdce“ (QS str. 50) a přijmout to nové, co přichází, ať jakkoliv cizí.

O zásadní rozporuplné odlišnosti židovské religiozity SZ a religiozity křesťanské se mohl a může přesvědčit každý čtenář Bible. Nepočítaje gnostiky, už Martin Luther upozorňoval na nemožnost tohoto spojení – přesto zviditelnění a zvýraznění tohoto rozdílu přinesly teprve objevy 20. století – NH texty, zvýšené studium gnoze a postupné odhalování příbuznosti gnoze s východními indickými kulty. Sám NZ zde stojí zcela zřetelně uprostřed jako synkreze obou těchto světonázorů – ale hlavně, již svojí podstatou nevývoditelný ze SZ religiozity, neboť základem NZ, tj. právě to „nové“, je zde antisvětské, protidemiurgovské zaměření, stereovize světa, která je opakem SZ religiozity. Srovnání potom Tomášova evangelia z objevu v NH – tj. Ježíšových výroků ještě nejudejizovaných – s jejich paralelami v NZ (ENB, Bibliotheca gnostica, 1994) odhaluje přejímací („shromažďovací“) a upravovací práci židovských autorů v plné nahotě.

O základním rysu židovské moudrosti – jako o nasměrovanosti na přejímku a přepracovávání cizích textů, které se potom jako vlastní stávají součástí svaté židovské knihy – se však těžko mohlo vědět před rozvojem evropské vědy. Teprve úspěchy archeologie v oblasti Předního Východu, vykopávky sumerských a babylonských klínopisných záznamů i objev textů ugaritských a návazný rozvoj klínopisných studií, dával již tušit, že to, co bylo po celý středověk v Evropě považováno za svatou knihu židovskou, je víceméně snůškou nasbíraných moudrostí a mýtů starověkého Předního Východu a Egypta. Rozhořčené knihy profesora klínopisu F. Delitzsche: Babel und Bibel (1. vyd. 1903) a Die große Täuschung (1921) zapadají do celkového trendu zklamání z víry v Evropě a postupného stále pokračujícího procesu odklonu od církve, který však zdaleka neznamená odklon od hodnot, které byly touto církví pěstovány.

Za veledůležitý fakt, který má pro zkoumání vzniku fenoménu křesťanství a povstání NZ základní význam, je třeba považovat zjištění, že, kromě utkvělé židovské představy, že Bůh světa a celého kosmu je pouze můj, jsou všechny základní religiozní propriety a symboly tohoto náboženství právě cizího, převzatého původu. Charakter žid. Jahveho jako boha Stávání se („Stanu se, kým se stanu“) – toho, který „není“, ale právě se jen stává a jeho věřícího, který stále do své „pokladnice“ shromažďuje všechno, co má cenu, je tak de facto potvrzen. Sumerské a babylonské mýty, pravděpodobně i název Boha (kananejský Jaho a El), kult sedmičky, babylonský den odříkání a nečinnosti „šabbatu“ coby židovský svátek sabath, egyptská obřízka, Achnatonův hymnus na Slunce (žalm č. 104) atd. atd. – to vše je v Bibli jako kronika času, jako odraz, napodobení, jako v zrcadle zobrazeno, seřazeno a použito k počtě sebe sama a tohoto Boha stávání se, který má „se mnou“ zvláštní smlouvu.

Překvapení po archeologických nálezích mezopotámských však nebylo poslední. Postupná seznámenost Evropy s buddhismem, jeho studium a znalost buddhistické svaté knihy – Pálijského kánonu – ukázalo zemím zapadajícího slunce, že to, co považovali celou dobu za Slunce pravé, bylo právě jen jeho zrcadlovým odrazem – Měsícem, tím „Sluncem“ noci. Teprve zde

– v Buddhových rozhovorech – se může čtenář seznámit s originálem „Krista“ („1. Kristus“ raných křesťanů, viz str. 117nn.), zde se vyléčit z tisíciletí trvajících nesmyslů dogmatiky a nepřekonatelných rozporů křesťanské theologie, zde se může seznámit se zcela pročištěným učením duchovním a s podstatou toho, co tvořilo a ovlivňovalo „civilizovaný“ svět a život minulých 2000 let – s pravou obranou lidství, obranou člověka proti pádu zpět, dolů, směrem ke „zvířeti s rozumem“.

Židovský Jahve byl původně bůh bouře a větru – tento původ je ze SZ zcela zřetelný. Bůh se projevuje mračnem, kralickou „mráкотou“, sám je také hněvivý, hrozivý, krutý a nestálý – stejně rychle jako udeří, tak také zapomíná a odpouští. Znamením smlouvy s Bohem je ve SZ proto také charakteristicky duha (1 M 9,13), objevující se nejčastěji právě po bouřce. Avšak nejdůležitějším rysem židovského Jahveho, který s původním bohem bouře a větru sice souvisí, avšak jaksi jej abstrahující a který se zcela vymyká indoevropskému chápání skutečnosti a proto, právě bez tohoto poznání přinášející tolik nedorozumění, je již výše zmiňovaný charakter tohoto Boha coby Boha stávání se a času, s příchodem kultu věčnosti z Východu potom Boha věčného stávání se. Vše, co se stalo a stává, je zde podsunuto, „adoptováno“ pod toto božstvo – zvláště qumránské texty jsou v tomto smyslu velice průkazné.

Židovské myšlení ve SZ je zcela ovládnuto a prostoupeno vizí podsunutého „činitele“ dění. K jakémukoliv jevu, k jakékoliv reakci, k jakémukoliv „stávání se“ nedochází samovolně, přirozeností principů samých – z hodnot, kvalit těchto danností, z Buddhova „podmíněného vznikání“ anebo z logických důsledků samotných setkání těchto principů, ale všechno dění má zde právě svého „ředitele“, svého „způsobovatele“, „velitele“ a teprve ten rozhoduje zda a jak k tomuto dění bude docházet. Srovnej typické: „I z dělal Hospodin Adamovi a ženě jeho oděv kožený a přioděl je.“ (1 M 3,21). Tento „způsobovatel“ kosmu má však zde jednu zvláštnost - libůstku – nikdy nezapomene na smlouvu s „já“ – s vědomím, které se takto dívá na svět:

„A učiním smlouvu svou mezi sebou a mezi tebou a rozmnožím tě náramně velmi.“ (1 M 17,2)

„A učiním, abys se rozplodil náramně velmi a rozšířím tě v národy - i králové z tebe vyjdou.“ (1 M 17,6) – zároveň však také: „A požehnaný Bůh silný nejvyšší, kterýž dal nepříteli tvé v ruce tvé.“ (1 M 14,20)

„Nepřítelem budu nepřátel tvých a trápití budu ty, jenž tě trápí.“ (2 M 23,22)

Všechny příkazy a nařízení tzv. „morálního charakteru“, které můžeme číst v Tóře, proto procházejí v SZ postupně touto základní archetypální korekturou!

Do základu SZ pohledu na svět proto nutně a zákonitě patří kult toho co se stane, kult rozhodujícího okamžiku, kterým si můžeme polepsit – jakoby věčnost, tj. jsoucno a jeho hodnoty neexistovaly. Hlavním smyslem je zde snaha „být povýšen“, dostat se nahoru ve společenské hierarchii:

„I ustanoví tě Hospodin za hlavu a ne za ocas, a budeš vždycky vyšší a nikdy nebudeš nižší...“ (5 M 28,13)

„A budou králové (národů) pěstounové tvoji a královny jejich chovačky tvé. Tváří k zemi skláněti se budou před tebou a prachem nohou tvých lízati budou.“ (Izaj. 49,23) – i když „to nahoře“ se zároveň nenávidí! Snad právě to měl na mysli Ježíš Kristus v TE, když říká v log. 43: „Nebudte jako Židé, kteří milují strom a nenávidí jeho plod, nebo milují plod a nenávidí strom.“ To, s čím se přitom žid. religiozita ztotožňuje, vlastní „já“, tj. to vědomí, které je zde výslovně oslovováno, ke kterému se celý text SZ obrací, je vždy to dole, to nízké, ubohé, hřešící, dokonce „všemi nenáviděné“. Srovnej 1 M 21: „... myšlení srdce lidského zlé jest od mladosti jeho...“; Izaj. 4, 14: „Neboj se, červíčku Jákobův, hrstko Izraelova, já spomáhati budu tobě.“; Izaj. 49,7: „... tomu, jímž pohrdá každý...“; Izaj. 53: „Nejpohrdanější byl z lidí...“

V souznění s tímto pohledem je potom také logická koncepce ži-

dovské „pravdy“, která „vyrůstá ze země“ (Žalm 85,12), pravdy vegetativní povahy, tj. zespodu vzhůru – pravdy, která je navíc koncipována jako „to, co může posloužit „mě“ bezpečné budoucnosti“. Pravda zde tedy není hodnotou věčnou, ale právě hodnotou relativní u Boha stávání se a času a je vždy záležitostí oblíbenosti nebo naopak neoblíbenosti jednotlivých subjektů u tohoto Boha stávání se, popř. záležitostí „losu“ (oblíbený qumránský termín!), jak věc dopadne. Snahou takto věřícího je potom tomtu Bohu stávání se se zalíbit. Rysy tohoto základního pohledu prostupují celou židovskou svatou knihu. Uvedu jeden významný příklad za všechny - jeden ze stěžejních příběhů SZ: Jákob – „za patu se držící“ – tj. „Izrael“ – symbol národa! – a Ezau, jeho starší prvorozený bratr (1 M 25-33).

Ezau, milovaný otcem Izákem, je v okamžiku svého umdlení – když má hrozný hlad po lovu – obrán „chytře“ svým mladším, matkou (sic!) Rebekou milovaným bratrem Jákobem – „svatým“ Izraelem – o prvorozenství a později, když už otci (Otcí!) zeslábl zrak, přímým podvodem – hranou nápodobou svého staršího bratra (obalením kozličími kůžkami, aby byl jako Ezau chlupatý) získává důležité otcovo požehnání: „Nechť slouží tobě lidé a sklánějí se před tebou národové“ (1 M 27,29). Sama literární nadsázka chlupatosti, poloodpornosti, polozvířeckosti prvorozeného syna Ezaua, zde v opozici vůči Jákobovi, právě dobře naznačuje, za co je zde právě lidství, co je zde za „svatost“ (!) považováno.

Právě tento Jákob – Izrael – „za patu se držící“ je zde kulturním prototypem, tj. prototypem toho, co bude pěstováno a právě on, ve spojení s židovským Bohem – Bohem času a stávání se – dostává přednost u tohoto Boha před čestným a u otce (Otcí!) oblíbenějším Ezauem.

Židovská víra – amana – proto není, zdaleka není vírou, jakou by si přáli všichni ti, kteří se křesťanskými brylemi dívají na SZ – vírou v jakéhosi Boha lásky, vzájemnosti a míru – jak se modlí např. Tibeťané: „Aby všechny bytosti byly šťastné“, ale naopak, nejvýraznějším rysem této religiozity je touha, aby pouze mně se prospělo a všem ostatním uškodilo: „Nebo napravo i nalevo se rozmůžeš a símě tvé národy dědičně vládnout bude...“ (Izaj. 54,3); „... ale kdož by bydleje s tebou byl proti tobě, padne.“ (Izaj. 54,15); „Národ zajisté ten a království, kteréž by nesloužilo tobě, zahynou národové ti, docela pohubeni budou.“ (Izaj. 59,12), přičemž toto „já“ se vždy identifikuje se vším nízkým, nenáviděným, spodním. Zde se zcela omezeněckým, egoistickým pohledem sní o „povýšení nad všechny národy“, egoismus vlastního prospěchu na úkor druhých je základním mottem židovské svaté knihy – je zde „svatostí“ samou! Objev qumránských a NH textů potom právě dosvědčuje, že nacionalističtí Židé – autoři NZ – zůstali této Jákobově koncepci věrni – neboť jejich falzum – Nový zákon – není ničím jiným než právě těmito Rebeččinými „kůžkami kozličími“, kterými se podvodně dosahuje – když zeslábnul zrak – „Otcova požehnání“.

Jákob – Izrael – dosáhl svého úspěchu nápodobou a špatným zrakem toho, kdo se dívá. Právě nápodoba – vytvoření podobného obrazu jako byl originál a následné přisvojení, „adoptování“ tohoto originálu pro vlastní účely, úpěnlivé vzývání Boha stávání se, který má „se mnou“ zvláštní smlouvu, je velmi důležitým rysem SZ sbírky. Sumerské a babylonské mýty, sloužící původně k uctívání zcela jiných božstev, budou v Bibli sloužit pouze slávě Boha židovského. Židovští nacionalističtí autoři dokonce neváhají zfalšovat verše Homérovy, Aischylovy, Sofoklovy, aby dostatečně oslavili svého Boha (Klemens Alex., Stromata V, 107,34; 113,1-2; 119,2; 120,1-2; 121,1; 131,1-2; 133,2).

Pro ilustraci tohoto významného a důležitého rysu žid. religiozity je možné uvést příklad zrození biblické „Šalamounovy moudrosti“. V Džatakách (č. 546) je zachován tento příběh moudrosti buddhistické:

„Pravá matka a divoženka v ženské postavě se hádaly o dítě. Moudrý soudce nakreslil na zemi čáru a položil dítě přesně do prostřed. Potom poručil divožence a pravé matce uchopit dítě

za ruce a nohy a řekl: 'Teď táhněte a která přetáhne dítě na svou stranu, té bude také patřit.' Tu obě táhly. Dítě ale, kterému přetahování působilo bolest, začalo křičet a to nemohla vydržet pravá matka, upustila ho a zůstala plačíc stát. Tu se zeptal moudrý soudce lidu: 'Čí srdce je citlivé vůči dítěti - pravé nebo falešné matky?' 'Pravé matky - ó moudrý', načež bylo dítě přisouzeno pravé matce a ta, soudci blahořečíc, s dítětem odešla."

Tímto příběhem je prakticky, názorným příkladem, reprezentován základní článek buddhismu, ostatně celé indické filozofie a náboženství - že opravdu probuzené milující lidské srdce se na rozdíl od srdce nepročištěného, omylného, zbavuje žádosti, protože jenom tak neškodí a neublíží právě tomu, co miluje - milující matka zde v Džatakách názorně reprezentuje právě takto poznávajícího člověka. O podobné myšlenkové tradici nemůže být v židovském kultu vlastní vyvolenosti a egoistického lačnění po zvláštním, nadřazeném místě nad všemi národy ani řeči. Přesto, nebo lépe řečeno právě proto, je tento příběh převzat a použit za příklad slávy a moudrosti židovské - krále Šalamouna.

na. Příběh v Bibli (1 Královská, 3, 16-28) je necitlivě přeměněn - hraje se zde opět o nápodobu (sic! - zrcadlo zrcadla...), příběh je surovější a hloupější - dítě se má rozříznout (!?) a každá z žen má dostat půlku - a jedna z žen s tímto řešením souhlasí! Závěr potom, tj. to, čím je tento příběh orámován, vlastní smysl příběhu, zde právě není obecná moudrost, tj. vítězství lidskosti nad démony - a zde leží sám důkaz, kdo tento příběh vymyslel a kdo převzal(!) - ale celý příběh zde slouží k velebení židovské moudrosti jako písemný důkaz. Aby byla parodie, která je však v souvislostech celé přejímky spíše tragedií, nasazena koruna, žid. diváci se v Bibli po tomto rozsudku „Šalamounovy moudrosti“ svého soudce bojí, nahání jim svým moudrým a citlivým rozsudkem hrůzu! Nepravá matka tak, alespoň pro čtenáře Bible, kteří neznají Džataky, přece zvítězila nad pravou!

Z knihy: Křesťané před Kristem, za Krista a po Kristu

Pokračování příště

Poházené vnitřnosti: Zmrtvýchvstání

Dveře se za ním zavřely. Batoh hodil na záda a klíč do schránky. Vlakové nádraží je nedaleko. Mohl by ty dva kilometry jet autobusem, ale raději šel pěšky. Byla ještě tma a od včerejšího dne sněžilo. Jeho stopy byly první, které v ranním městě, jež opouštěl, zůstaly otisknuty v bílé perině. Než je stačil zavát sněh. Hodina do odjezdu vlaku. Po kotníky bílo. Někdo s ním začloul. Nejdříve vytáhnul z kapsy jízdenku a až pak otevřel oči. Cvaklo razítko. Stejně, jako to včerejší, když podepsal výpověď. Popřála mu šťastnou cestu a odešla. Za oknem jeho kupé vylézalo slunce. Paprsky se dotkly polí, aby zmizely v blízkém lese a pak se s ještě větší silou znovu vrátily a probudily živé. Zavřel oči. Snažil se dohonit probdělou noc. Na konečnou je ještě daleko.

Bylo po poledni, když stál na peróně. Na druhé straně republiky. Kdy si tady dlouho žil. Než zavřel dveře a odjel vlakem tam, odkud dnes přijel. Lidé kolem něj pospíchali ke schodům, jež vedly do tunelu pod kolejistěm. Otřásl se chladem, zapálil si cigaretu a počkal, než všichni odešli. Plíce se pod nápořem mrazivého vzduchu a silného tabáku rozkašlaly. Pomalu sestupoval do podzemí.

Nejdříve fouknul do talíře a pak bezmyšlenkovitě začal lžící spojovat mastná oka v polévce. Dělal to jako malý kluk. Byla to hra, dokud se oka nespojila v jedno a polévka se dala jíst. Přikusoval rohlík, lokty vestoje opřené o umakartový pult, který smrděl zatuchlou hadrou stejně jako kdysi. Bufet včetně zařízení byl přesně takový, jaký si pamatoval. Změnil se jen personál a zmizely popelníky. A místo umělohmotných kytek ve sklenicích od hořčice byl na každém stole reklamní stojánek na nějakou limonádu. Zbytkem rohlíku vytřel talíř, a v tom si všimnul chlapíka, který jej zpoza pultu upřeně pozoroval. Vytáhnul z kapsy drobné, mlčky je položil na umakart poblíž jeho dlouhých černých nehtů, pokývl hlavou a odešel. Na polévku to bude stačit.

Tam, kam mířil, vlak nejezdil. Pouze autobus dvakrát za den. První byl již pryč, a ten druhý čekal, až chlapům ve fabrice skončí za pár hodin odpolední šichta. Procházel se ulicemi města, které již nikdy neuvidí. Těžký batoh a mrazivý vítr. Osamělí chodci zachumlání v kabátech, čepicích a šálách s očima upřenými k zemi. Počasí, že by psa nevyhnal. Pomalu došel k původním hradbám města. Tady byli poprvé za školou. A tam dál, za tou dubovou alejí, v malém remízku, poprvé kouřili a pili víno. Obé jim nechutnalo, ale nikdo to na sobě nedal znát. O několik let později se tam stal mužem. Ona byla starší a celý večer ho v tanečních nalávala panáky. Ona za barem, on na stoličce. A pak ji doprovodil domů. Ona objala strom a on objal ji. Když ji příští taneční hodinu chtěl

pozvat na panáka, na jeho stoličce seděl nějaký chlap a ona měla pod okem blednoucí monokl.

V trafice na autobusáku to vonělo tabákem a novinovou černí. Koupil si pateru noviny, paklík zápalek a kartón cigaret. Vše nacpal do již plného batohu. Ještě stihne kafe v protější hospodě. Za sebou slyšel zvuk, jako když někdo stahuje venkovní roletu.

Posadil se stranou od výčepu, kde byl větší klid. Hospoda byla poloprázdná, přesto to v ní hučelo jako v úle. Míchál stydnoucího turka, kabát stále na sobě, batoh vedle sebe na lavici. Odkud jsi, že tě neznám, ozvalo se z úst jednoho, který si s püllitrem piva přisedl k druhé straně stolu. Přestal pozorovat plovoucí zrníčka, podíval se mu do očí a zlehka se usmál. Mlčel. On asi nemluví, ozvalo se z druhých úst. Chlapík ve vytahaném umouněném svetru vytáhnul z futrálu kytaru a začal ladit struny. Zítra tady bude koncert, tak se stav, dodala první ústa a pak oba unisono začali zpívat. Děkuji za pozvání, ale už musím jít. Zaplatil u výčepu a ještě se naposledy rozhlédl po lokále. Tehdy tady býval každý večer. Roky každý večer. Potichu za sebou zavřel dveře.

Autobus dojel do konečné vesnice na své trase a zastavil na točně. Dveře se otevřely, motor ztichnul. Sníh se nahnul dovnitř, jakoby venku pro něj již nebylo místo. Byl posledním cestujícím. Vstoupil do bílé noci a pomalu vyrazil k blízkému lesu tam, kde tušil polní cestu.

Mohl jít dvě hodiny, možná tři. Tak dlouho slyšel jen svůj dech a křupání sněhu, kterého mohlo být pod pás. Když přešel poslední vysoký kopeček, byl již v hlubokém lese. Občas se zastavil, a pokud mu to koruny stromů dovolily, pohlédl k nebi. Dlouho neviděl tolik hvězd. Teď ještě sejít trochu níž, přejít potok a najít skalní převis.

Byl tam. Nemusel si svítit baterkou, aby věděl, že je na místě. Stromy za ta léta vyrostly a zesílily. Shodil ze sebe batoh a zkřehlými prsty začal lámat suché chvoji ze smrků. Nohou nahmatl kameny, které kopírovaly kruh ohniště. Škrtl sirkou, zapálil jedny noviny, a když se rozhořely, přidržel nad nimi tenké chrastí. Plameny je zprvu jemně olízly, pak se prudce rozhořely a ozářily skálu. Hodil do ohně další dřevo. Z batohu vytáhnul sekuru. Nasekal na polínka soušku, která ležela pod převisem. Teď si zajde pro chvojí, aby měl teplo od země, a uvaří si čaj. Vleze si do spacáku, zapálí si cigaretu a bude hledět do plamenů. Ale nejdříve si udělá pořádnou zásobu dřeva. Aby mu vydržela až do rána.

Hynek Tichý

Námět pro film:

Lexikon začátků

NÁMĚT NA FILM

Děj se odehrává v roce 2345. Člověk vytvořil dimenzi, jež se obejde bez něho, nebo minimálně bez jeho lidství. Z map vymizely názvy světadílů a vznikly korporátní sféry.

Hlavní hrdina Ernst žije na území, kde se před čtvrt tisíciletím rozléhala Česká republika. Společnost ho považuje za těžce handicapovaného, je ale vyloučen velmi zvláštním způsobem. Lidé ho sice nechávají mezi sebou volně „žít“, nikdo mu neubližuje ani hmotně nestrádá... Ale k čemu to, když je ignorován? To je ta největší beznaděj, co může prožít. Není s kým se podělit ani sdílet. Až do chvíle, kdy potkává Grétu. Zažívá ten nejkrásnější cit – milovat a být milován, a sílu přátelství, když ho přivádí do Spolku handicapovaných. Dá se Realita zvrátit a svět znovu polidštit? Na to hledá odpověď Gréta, která se chystá život obětovat jako experiment – veřejně se upálit. Pohne provokativní akt alespoň jedním lidským srdcem? Ani dítě, jež nosí v útrobách, ji neobměkčí? Ernstovi tvrdí, že přivést další lidskou bytost na tuto poušť, by bylo bezohledné a kruté. Ten ale stejný cynismus nesdílí. Zvlášť teď... když společně otevírají zcela nový začátek.

CHARAKTERISTIKA POSTAV

Ernst, nar. 2324, básník, handicap: autismus

Vzhledový příměr k Franzi Kafkovi, vosková pleť, propadlé líce, oči člověka se starou duší a rudé rty.

Trpí archaistickým verbálním vyjadřováním a píše ručně, psacím písmem a inkoustovým perem. To je pro okolí naprosto neslučitelné se životem. Starobylé. Zaostalé. Směšné. Také našel zálibení ve starožitnostech a věcech, co mají nějaký příběh. Rád se jimi obklopuje.

Jeho poesie je krutá a syrová, ale podstatná. Bez milosti osekává všechno banální a zbytečné, dokud nezbude jen holá tušená pravda. Glosuje dobu, jak ji sám vnímá z konkrétních zkušeností.

Touží být plnohodnotnou součástí společnosti, ale nedaří se mu do ní proniknout. Po četných zklamáních inklinuje k samotě. Ale díky tomu se stává nadaným pozorovatelem.

Rodičům se snažil tři čtvrtě svého života vysvětlit, kým je. Býval v dětství dosti hovorný a týral se svými myšlenkovými pochody. Začali před ním prchat jako švaná zvěř. Také je přestal vyhledávat. Umlkl a stáhl se zpět do svého autismu, kam patřil.

Setkání s Grétou mu přináší vysvobození. Zjišťuje, že nitro je skutečné, pravdivé a krásné, pramenem poznání a růstu, nikoli překážkou pro úspěšný život, jak mu systém ordinoval. V lásce prožívá něco podobného, jako když novorozeně poprvé uslyší svůj smích.

Z šedého stínu vystupuje jako aktér. Když zjistí, že s Grétou čekají potomka, nadšením začne připravovat rodinné hnízdo a konečně přijímá život jako dar.

Ernstovi rodiče: oba ročník 2285: otec uznávaný mentalista, matka návrhářka skleněných reality domků

Materiálně nad poměry zajištění. Oba výrazně ambiciózní. Úpěnlivě dbají na rodinnou prestiž a rozmnožování kapitálu. V soukromí se chovají odtažitě a solitérsky. Dlouho se snažili počít dítě, proto je synův handicap nesmiřitelným zklamáním.

Rodinný dům funguje jako válečný kryt. V mohutném jehlanu se zrcadlovým nepropustným potahem a zakouřenými okny najde nezvaný host jen těžko dveře. Ernst si vytvořil vlastní planetu ve sklepech.

Gréta, nar. 2326, akční umělkyně, handicap: nepřizpůsobivost, bezprostřednost, přirozenost

Kdyby žila dnes, jistě by vizáží šokovala. Hojně šediny ve vlasech působí vůkol mládí rušivě až odpudivě. Ráda se strojí do šatů z ne-

tradičních materiálů (silikon, ptačí pírká, sádra, guma...), díky nimž se ukájí v exhibicionismu. Na charakteru jí ubírá snad jen mladická pýcha.

Životem proplová bez pudu sebezáchovy a za nejvyšší princip považuje svobodu. Nikdy by se nechtěla snížit k pasivnímu otroctví jako její rodina. Od dětství utíká z domova, který se stal skleníkem. Je odvážná. Kráčí po ostří až na kraj skutečnosti, kde se stýká a láme život se smrtí. Nadání „spojuvat lidi“ využije k vyhledání stejně vyloučených existencí, zakládá „duševní armádu spásy“ – tzv. Spolek handicapovaných.

Často působí dojmem písečné bouře, ale uvnitř zůstává křehká. Zlom přichází s tragickým úmrtím kamaráda, zaviněným společenskou lhostejností. Divokou šelmu uvnitř sebe zapuzuje a stává se zraněným zvířetem. Smyslnost, živočišnost a odhodlání bojovat za lidštější svět střídá únava a skepticismus.

Když zjistí, že je v jiném stavu, hledá cestu ven. Ernsta má sice nanejvýš ráda, ale netroufá si takový závazek přijmout.

Grétina rodina: otec, nar. 2290, dělník ve fabrice pro recyklaci plastového nádobí, matka, nar. 2292 leštička robotů

Prarodiče (nar. 2234 a 2239), rodiče, dvě starší sestry (dvojčata, nar. 2318) a mladší bratr (nar. 2334) žijí ve čtvrti skleněných domků navržených jako podpůrný projekt chudíně. V průhledných místnostech se dá sice levně žít, ale pod jednou podmínkou → stanou se účastníky reality show. Kdokoli si je může vyfotit, natáčet, sledovat nonstop, jsou společenským majetkem. Po celém obvodu každého „skleníku“ (jak se jim „slangově“ říká) vedou řady sedaček jako v kině. Každý má právo na střechu nad hlavou, ne však na soukromí. Grétina rodina to nevnímá jako problém, přítěž nebo útok. Rychle si zvykli. Vlastně se u nich nic tak zajímavého, co by museli skrývat, neděje. Volný čas tráví před plazmou tiše jako pěny a zaujatě sledují reality ostatních. Je jedno, zda je Gréta doma či nikoli, hlavně když neruší. Mluvit se smí jen mezi reklamami.

CHARAKTERISTIKA DOBY

Systém: Hmota zvítězila nad duchem. Vše nevýdělečné je zbytečné. Historie lidstva byla promazána tak, aby motivovala k výkonům, nikoli mátla hlavy. Vyvinuli jsme rychlost, ale uzavřeli se. Stojíme na vrcholu civilizace, která se nemá kam posunout. Naše znalosti z nás učinily stroje se strojovou myslí a strojeným citem. Stroje řídí naše životy. Říkají nám, co máme dělat, co si máme myslet, co cítit.

Prostředí: Neosobní, neintimní, sterilní, ale praktické (např. v masovém měřítku probíhají přestavby chrámů na kanceláře), dopravní prostředky se dostávají na úroveň teleportu a peníze vidíte jen jako cifru na kalkulačce.

Společnost: Většinová společnost handicapované nevnímá. Není čas, když není čas, neznámem se zabývat. Preferovanou kulturou se staly reality show, pořizování selfie a fit-life-styl. Nastal počátek „čipové civilizace“, orientace na pragmatismus a funkčnost, účelový způsob komunikace, virtuální (tedy „bezpečné“) vztahy, loupeže osobních identit a mechanický způsob bytí.

Zní to jako vyhrocené sci-fi? Ale co by před sto lety řekli na takový facebook, smartphony, nákupy online, dámské tampóny a předražená bio vajíčka naši předci? Asi by jim spadla brada. 300 let je dlouhá doba...

Lucie Rušková
Praha, 2014

Recenze:

Švehlova monografie o I. M. Jirousovi — zmařená šance

Další příklad: Na s. 213–217 popisuje autor životní peripetie Ego-na Bondyho, přičemž těží z vesměs necitovaných pramenů. Nejvíce pozornosti ovšem věnuje Bondyho (tj. Fišerově) spolupráci s StB v šedesátých letech (s. 216–217), neboť k tomu nepotřebuje žádné předchozí práce, jen archivy ABS. Autorem nijak nevyhodnocené archivní informace samy o sobě vyznívají jako tvrdá obžaloba Fišera-Bondyho, ale Švehlovi nebyl Bondy jen „tuctový udavač“, neboť „pořád psal básně a pořád zatraceně dobře“ (s. 218). Autor se přitom nikterak nepokouší tento rozpor vysvětlit, ba možná si jej ani nepřipouští. Prostě to tak je. Bondy jakožto „levičák“ a agent StB byl zráda, ale IMJ ho měl rád, což sice není vysvětlitelné ani obhajitelné, ale bylo to tak — a koneckonců Jirous byl tak trochu blázen, takže to nám musí stačit.

Jde o klasický příklad *kádrováckého, bolševického* myšlenkového schematismu, jen seřazeného podle jiného dogmatu, podle jiného klíče. Švehla nekáduje podle „třídního původu“ a příslušnosti k „levici“, ale podle výše zmíněných preferencí. Jenže ať chce či nechce, ať je svou profesí kýmkoli, pustil se autor do historiografie, jejíž základní pravidla je prostě nutno dodržovat, má-li jít vskutku o dějepis, a nikoli o ideologickou propagandu. Švehlova monografie však opravdu není psána *sine ira et studio*!

Švehlův myšlenkový svět, seřazený ideologickým schématem, dogmatem naprosto nestačí na to, aby postihl pestrobarevnost, složitost myšlenkového světa IMJ, případně celého undergroundového společenství: vše vměštnává do svého omezeného duševního obzoru.

3) S druhým bodem souvisí rovněž pragmatický aspekt Švehlova textu, tj. *komu je jeho kniha určena*, k jakému okruhu čtenářů se vlastně obrací.

a) Již ve své předmluvě autor varuje, že nejde o vědeckou práci, takže z okruhu adresátů *možno vyloučit odborníky, literární historiky či literární vědce*.

b) Vzhledem k tomu, že text je opravdu přesycen nejrůznějšími, místy *značně polopatickými vysvětlivkami* dobových reálií z let padesátých až osmdesátých,* bylo by možno uvažovat o tom, že autorův apriorní *záměr byl pedagogický, osvětářský*: prostě rozšířit obzor *dnešní mládeži*, která již neví, co byla např. výjezdni doložka, pomocná stráž VB či devizový příslib, pro niž z „dnešního pohledu“, jímž se Švehla neustále ohání (např. na s. 39, 90, 91, 194, passim v obdobných formulacích mnohokrát), jeví se být mnoho tehdejších skutečností nepochopitelnými. Je-li tomu tak, pak je s podivem, že autor jednak neuvážil, že vše, co tak obšírně vysvětluje, je „dnes“ bez potíží dostupné na internetu, jednak že je krajně nepravděpodobné, že by dnešní dospívající, tedy nedostatečně vzdělaná mládež vůbec měla chuť takovýto tlustospis o životě IMJ číst.

Pozn.:

Opět jen několik namátkou vybraných ukázek zde: „Byl konec padesátých let a veřejný prostor nadále ovládala ohlupující propaganda komunistické strany. Rádio jako zdaleka nejrozšířenější zdroj zábavy hrálo budovatelské písničky, kterých měli oba mladíci plné zuby. Člověk se zájmem o moderní muziku nebo nové výtvarné směry si připadal jako na poušti“ (s. 34); „Přepisování knížek a jejich rozšiřování totiž nebylo bez rizika, pokud by měl šířitel zapovězených knih smůlu a narazil na horlivé policajty, kteří by věc řešili jako protistátní činnost. Ostatně měla přijít doba, kdy se za takovou aktivitu začne chodit do kriminálu. Nešlo jen o zakázané autory. Vzácností byly například jakékoliv knihy o moderním umění, třeba knihy o abstraktní malbě, kterou komunistický režim považoval za úpadkové buržoazní umění, a nedovolil je prodávat nebo půjčovat v knihovnách“ (s. 38); „V říjnu 1957 spolu s kolegou z Výtvarné práce Miroslavem Lamačem a kurátorem Národní galerie Janem Tomešem zorganizoval v Domě umění

města Brna první velkou výstavu českého moderního umění od komunistického převratu 1948. K vidění bylo dvě stě děl uměleckých skupin Osma a Tvrdošijných, které byly založené ještě za první republiky a první komunistické desetiletí nesměly vystavovat. Navíc šlo o kubistická a impresionistická díla, která socialistický realismus zavrhoval“ (s. 45); „I fungování Špálovky mohlo tedy kdykoli narazit na úřední nebo policejní odpor, dostat se do nemilosti a skončit. Žádné oficiální posvěcení moderní výtvarné umění od komunistické strany, která všechno řídila a na všechno s podezřením dohlížela, samozřejmě nedostalo. I Chalupský proto opatrně hledal hranice úřední tolerance“ (s. 73); „Úvodníky byly laděny politicky nebo spíš propagandisticky přesně v duchu, jak to vyžadovali ideologové komunistické strany. Psával je třeba místopředseda Svazu československých výtvarných umělců a učitel na katedře kulturní politiky Vysoké školy politické ÚV KSČ Václav Formánek. Texty byly plné plytkých frází a můžeme si tipnout, že je skoro nikdo nečetl, propaganda je však vyžadovala“ (s. 78); „Do zkoušení a příprav na první turné mimo Prahu zasáhl 21. srpen 1969. Během něj do pražských ulic vstoupilo opět drama, neboť česká policie a režimní paramilitární oddíly zvané Lidové milice surově v centru Prahy rozehnaly velkou demonstraci k prvnímu výročí ruské okupace. Už to nebyli cizí vojáci, cizí armády, proti komu Češi v ulicích stáli, ale vlastní vláda, přesněji řečeno vládní komunistická strana prostřednictvím svých represivních složek“ (s. 115); „Ani rockové kapely samozřejmě nežily ve vzduchoprázdnu a také jim zkřížily cestu změny probíhající v celém státě. Jeho nové vedení dosazené Sovětským svazem nemínilo tolerovat nikoho, kdo vykazoval odlišný názor, než jaký razila oficiální propaganda. Přitom v kontextu východní Evropy zvolili Češi přísnější postup“ (s. 118); „Pomocná stráž VB byl název dobrovolníků z řad horlivých, režimu plně oddaných občanů, kteří pomáhali policii udržovat veřejný pořádek. Obvykle šlo o muže ve středním věku, kteří často vykazovali menší míru tolerance vůči nekonvenčně se projevujícím lidem než sami příslušníci policie, vyzařovala z nich arogance a hloupost, takže bylo snadné se s nimi dostat do konfliktu. Zvláště když nenosili uniformu, pouze speciální koženkovou pásku přes ruku, která vzbuzovala spíš posměch a opovržení“ (s. 196); „Jako nepravdivé se označovalo vše, co se lišilo od státní propagandy. Jakékoli znevažování režimu kazilo jeho pověst navenek, což bylo hodnocené jako zločin, neslo se v logice tehdejší spravedlnosti“ (s. 222); „Ulice i v tak velkém městě jako Praha byly pro komunistickou policii poměrně přehledný terén. Pohybovalo se v nich mnohem méně lidí než dnes. Důvodů bylo několik — ve veřejném prostoru se nic nedělo, do prázdných obchodů nemělo smysl chodit, malé kavárny neexistovaly, nejezdili sem skoro žádní turisté. Především ale Češi vypadali velmi fádne — stejné krátké účesy, uniformní nevýrazné oblečení“ (s. 258).

c) Lze považovat za vyloučené, že by se Švehla tímto svým dílem obracel *ke čtenářům starších generací*, neboť pak by si ony nesčetné vysvětlivky nepochybně odpustil, nechceme-li ho podezírat z toho, že je tam zabudoval proto, aby *jakýmkoli* čtenářům vlastně vsugeroval své hledisko, *svoji* — zřejmě „jedinou správnou“ — interpretaci popisované výšeče dějin.

d) Nejpravděpodobnější je však bohužel vysvětlení poslední, totiž *že autor se vůbec nezamýšlel nad tím, komu především bude jeho kniha určena*, a že kvantum polopatismů psal jaksi z důvodů autoafirmativních, přičemž vlastně ze stejného důvodu častěji upadal do opačných extrémů: V anticipaci jakéhosi apriorního srozumění se čtenáři používá autor žurnalisticky vágní pojmy jako „komunismus“, „komunisté“, „režim“ či „normalizace“: tyto výrazy se Švehlovi stávají

až jakýmisi magickými zaříkadly, *mantrami*, synonymy všeho špatného, před čím je třeba mít se na pozoru. (Zvláště u oněch „komunistů“ je významová vágnost vskutku na úrovni velmi pokleslé žurnalistiky. „Komunisty“ jsou sice Švehlovi především příslušníci partajní nomenklatury za Husáka, potažmo tehdejší estébáci, ale jsou mu jimi i stalinisté z padesátých let i „reformisté“ z r. 1968. Tedy Stalin, Gottwald, Teige, Dubček, Kriegel, Seifert či Obzina: nakonec to všechno byla jedna levicová verbež a kosmetickými rozdíly mezi těmito jedinci není třeba se zabývat. — To je jen *pars pro toto*, jeden příklad autorova simplifikovaného myšlení.)

S autorovou objasňovací mánií pak podivně kontrastuje jednak jeho již výše zmíněné opomíjení konkrétní citace pramenů, tj. absence odkazů k nim, ale také to, jak často (opět důsledek „žurnalistického stylu“) vlastně zanedbává konkrétní zmínky o času a místě. Tak např. často se v textu vyskytují obraty typu „řekl později“, stalo se „nedaleko Prahy“, sešli se „u jednoho přítele“. Použitelnost takovýchto formulací pro další bádání je pak ovšem nulová.

4) Materiálem každého textu je v poslední instanci jazyk, slovník, struktura věty, styl. Koneckonců výše zmíněné výtky jsou v dobách postmoderní tolerance vlastně irrelevantní a já jsem se rozčiloval zbytečně, protože autor to prostě tak „cítil“, a tedy i napsal: vše je dovoleno, každý si může psát, jak se mu zlíbí, někomu pro radost, jinému na zlost, tak co. Ale co se týče jazyka, stylotvorných prostředků, jsme přece jen v oblasti podléhající přísnějším kritériím.

Je nepochybné, že výše jmenovaní redaktoři a korektorka na textu pořádně zapracovali, hrubek v něm zůstalo jen pár, bezpochyby jen následkem přehlédnutí — kdo by taky měl v tom kvantu vše ohlídat. Tak např.: „[...] totiž začali chodit další Věřiny a Ivanovi přátelé“ (s. 144); putika (s. 165); „naproti barokní brány [...] stál“ (s. 438); „osobnosti se sešli“ (s. 550); na s. 289, 315, 328, 450, 452, 480 a 529 jsou osobní zájmena *jej/něj* místo k neutru odkazujících *je/ně*. Sice podle dnešních pravidel píše silvestr, ale Vánoce, Velikonoce, dále pražské jaro a železná opona. Budiž, ale i v tomto případě protestuji, protože je to naprosto nelogické. Aspoň interpunkce je v pořádku, překlepy jsem žádné nezjistil.

V jaké míře byl text redigován, není jasné, ale Švehlův žurnalistický styl je v něm patrný skoro pořád. Především jde o *velmi chudé a stereotypní výrazové prostředky*, z nichž o některých byla již zmínka výše. Tak např. adjektivum komunistický se v knize vyskytuje snad třístokrát, např. ve spojení komunistický (á, é) režim / převrat / strana / rozjuchanost [sic! na s. 34] / výchova / ideologie / stát / kriminál / represe / propaganda / legitimace / úřady / odbory / buňky / znak / justice / policie / mašinérie / kádry / výročí / dohled / šikana / systém / dědictví atd. atd. Přčetné také jsou ony „nástupy komunismu“ a „pády komunismu“ či zjišťování, co šlo či nešlo „za komunistů“: jsou to vše fráze tolik populární v české tzv. pravicové žurnalistice. Skoro stejně frekventováno je substantivum *režim*, nejčastěji bez přívlastků, ovšem ve smyslu „komunistický“, resp. „totalitní“ politický režim. To jsou tedy dvě ukázky oné vágně užívané kvaziterminologie, jejíž konkrétní význam si má čtenář vlastně *domyslet*.

Jiného rodu je stejně často frekventované substantivum *kamarád*: Ve Švehlově světě netoliko undergroundu jsme byli všichni „kamarádi“, skoro nikdo „přítel“, přičemž těch pár „soudruhů“ zbylo jen na „komunisty“. Co všechno také je v knize *důležité*: snad dvěstěkrát se toto adjektivum v textu vyskytuje, oproti minimu toho, co je „významné“, „závažné“ atd. Častá jsou např. spojení důležité (á, é, í) postava / člen / četba / lidé / hodnota / závěr / věc / kontakt / prožitky / kniha / článek / figura / bod atd. Švehlovi je „důležité“ opravdu kdec, „výborného“ je méně, ale opakovaně např. jsou výborné undergroundová hudba a texty. K autorovým oblíbeným slovům také patří např. *charisma*, např. ve spojení „měl charisma“, „nevšední / nepřehlédnutelné charisma“. Mnohokrát se také někdo někde *přesouvá* či skutečně *přesun* — ve smyslu „přestěhuje se“. Nápadně často je také příslovce *každopádně*, jehož synonyma autor ignoruje. Místo „obyčejný“, „prostý“ často užívá adjektivum *banální*, což občas vede k bezpochyby nezáměrným významovým posunům.

Dále jsou to neobratnosti v užití příslovce *minimálně*: občas je sice použito správně, ale většinou bezděčně dvojsmyslně s kýženým vý-

znamem „alespoň“, např. ve spojení „minimálně nedával strach na jevo“ (s. 417) či ještě příšerněji: „Minimálně bylo zřejmé, že Jirous cestu do Prahy nevyužívá k vyřizování úředních záležitostí [...]“ (s. 466). Sem patří i používání jména „Česko“. Švehla, ostatně jako většina našich dnešních publicistů, v něm zřejmě nachází tak velké zalíbení, že je občas anachronicky přenáší i do sedmdesátých a osmdesátých let (viz např. s. 181, 303, 318, 446, 465, 467).

Malou jazykovou invenci jako by chtěl Švehla kompenzovat četnými řečnickými obraty, hovorismy a žurnalistickými floskulami, jimiž jako by na čtenáře spiklenecky pomrkal. Tak např. často užívá spojení typu „už se neví“, „mluvíme o“, „už víme“, „jak víme“, „tipneme si“, kdekdo (fotograf, bachař, obdivovatel) je „zapálený“ (ve smyslu: nadšený pro něco) atd. Často se vyskytuje hovorismus „až tak“ ve smyslu „příliš“ (např. na s. 97: „Přitom Jirous z dnešního pohledu nevypadal *až* tak divoce“) a žurnalistikou dnes totálně zprofanovaný modální význam slovesa mít ve smyslu „přý“, „údajně“ (např. s. 115: „Národ je na kolenou a vy si tady brnkáte na kytary“, *měl* říct vyčítavě Wittmann“; či na s. 234: „Pak *měl* Zvolský namítnout, že v Praze je už moc umělců [...]“). Kdekdo také „má pro někoho slabost“ či „platí za“, zvlášť ohavně použito např. na s. 262: „Platila [Marie Saudková-Knížáková] za pohlednou, elegantní ženu, Jan Ságel ji dokonce pasoval na „nejhezčí holku, co se kdy k androši přiblížila“.

Nemotorných formulací a ořepaných frází je v knize velmi mnoho a některé přímo vybízí k tomu, aby byly citovány, byť je to četba pro otrlé. Výběr z nich tedy opět jen pod čarou.

Pozn.:

„Padrta měl ale trpělivost. Výuku socialistického realismu přetrpěl, soustředil se na staré malířství a na jaře 1953 školu úspěšně ukončil. Nastoupil na vojnu a po jejím skončení se v prosinci 1955 napřed na národním výboru a pak i formou církevního obřadu v kostele oženil s Lídou, která podle svých vzpomínek ani na okamžik nepochybovala o tom, že si bere muže svého života. Jiří si o ní myslel totéž.“ (s. 43); „Muži rádi mluvili, přítomné ženy spíš poslouchaly a někdy i tvořily. Ludmila Vachtová zapsala první dojmy z večírku, které ostatním předčítala. Lída Padrtová také spíš jen sledovala ostatní a nechávala se unášet atmosférou. Obvykle později večer se vytratila, zavřela se v kumbále a zcela spontánně bez hlubšího rozmyslu či zřetelných záměrů začala malovat.“ (s. 47); „Oznámil, že byl předvolán na výslech tajnou policií, která se zajímala také o sešlosti u Padrtů. Lídu varoval, že si ji vedou jako abstraktní malířku, tedy v zásadě nebezpečného člověka.“ (s. 49); „Kroky Ivana Jirouse se brzy po přesunu do Prahy měly protnout s mladou ženou, která stejně jako on neměla důvod stěžovat si na nepřízeň osudu.“ (s. 55); „Debatu se protáhla, Kusák nabídl rande a Věra souhlasila. Hned další den pak skončili u Kusáka doma. Tím začal jejich milostný vztah.“ (s. 56); „Když oba začali studovat, katedru stále vedl Pešina, později ho vystřídal Vladimír Fiala. Ten měl pověst zarytějšího komunisty a rusofila, i on byl ale podle studentů spíš slušný člověk.“ (s. 61); „Pořád to byla jeho holka, kterou miloval, a nepřipouštěl si, že by se měli rozejít. Jirouse znal z Věřiny vyprávění a dlouho mu připadal jako neškodný kluk, kterým by se neměl cítit nijak ohrožený. Dokonce se bavil nad milostnými dopisy, jež Jirous Věře psal a ona je zpočátku občas Kusákovi ukazovala.“ (tamtéž); „Po naprosté poušti padesátých let bylo najednou možné jít v Praze na stejný film a poslouchat stejnou hudbu jako v západních městech, což hlavně mladým lidem připadalo jako naprosto neuvěřitelné.“ (s. 67); „Nepominutelný byl pro Jirousovo rozpoložení také jeho zdárně se vyvíjející milostný vztah. Věra byla velmi průbojná a Ivanovi dokázala sekundovat v jeho promluvách o literatuře a umění. Měli se velmi rádi, výborně si rozuměli.“ (s. 75); „Dnes může posluchač snadno zapochybovat, že šlo o skutečnou dekadenci. Hells Devils vznikli počátkem šedesátých let jako instrumentální skupina, která si nebyla zcela jistá, co bude hrát. Disponovali ovšem nekonvenčním duchem a elektrickými kytarami, které otvíraly cestu k rock'n'rollům a režim na ně hleděl se značným podezřením jako na prostředek k prosazování nebezpečné

západní kultury.“ (s. 82); „Evžen Fiala měl snadno zapamatovatelný vzhled filmové hvězdy — narostlé tmavší vlasy zastřížené na úrovni límce, nápadně zajímavý obličej, skoro uhrančivé oči. Liboval si v nošení obleku nebo aspoň saka i v čase, kdy byly v oblibě různé bundy. Byl o šest osm let starší než mladenci z Primitives a na pražské rockové hudební scéně se pohyboval od jejího zrodu. V beznadějných padesátých letech se vyučil soustružníkem.“ (s. 86); „Výstaviště domluvil Kratochvíl, zatímco Jirous později vzpomínal, že účinkující zpěváky, kteří hráli s Plastiky, těžce snášel. Sám poté kormidloval Plastiky do vod, které mu byly umělecky mnohem příjemnější.“ (s. 116); „S tímto světem, který tu dominoval až do půlky šedesátých let, pak se stáhl do sebe a najednou se opět probudil v plné síle k životu, měli být co nevidět konfrontováni i Plastici a Jirous.“ (s. 120); „Výtvarná práce také nadále tiskla texty pro komunisty problematického Jindřicha Chalupického. Věra Jirousová měla na první straně březnového čísla 1970 dlouhou úvahu o postmoderním umění, která také do rozbíhající normalizace nezapadala.“ (s. 130); „Kamarádka Dany Němcové Květa Princová říká, že jí nová situace v Ječné zarazila, později však i ona vzala přeskupení partnerů na vědomí. ‚Taková byla doba,‘ komentuje své tehdejší pocity. ‚Jiří Němec na Danu tlačil, aby bydleli společně, a všechno si dokázal odůvodnit...‘ [...] Někteří pamětníci vzpomínají, že Jiří Němec obhajoval volnější rodinu s odkazem na teologii osvobození, podle níž se život praktikuje prostřednictvím malých křesťanských komunit. Část katolické komunity se s nimi přestala stýkat, byť nebylo zcela zřejmé, nakolik je to kvůli novému rozdělení vztahů, nebo spíš pod tlakem normalizace, která opět zapudila lidi do jejich soukromí.“ (s. 144); „V Praze si všiml [Paul Wilson], jak se město hemží představiteli nové levice ze Západu, kteří si v komunismu plném nenadále nadšených, optimisticky naladěných lidí snaží potvrdit svoje teorie, že tohle je přesně to, o co v politice jde. Přitom dávali hlasitě najevo své obavy, aby pražské jaro neznamenal návrat ke kapitalismu.“ (s. 152); „Pro širším vzděláním nepolíbené Plastiky se Jirousovy názory stávaly čímisi jako majákem ukazujícím směr hlavně v umění nebo literatuře.“ (s. 157); „Bubny svěřil [Milan Knížík] do péče Jana Macha a sám se stal zpěvákem a ústřední postavou kapely. Sepsal vlastní texty a nasměroval hudbu do značně experimentálního rázu.“ (s. 176); „Tehdy hrozilo, že funkcionáři města a místní komunistické strany (v podstatě titíž lidé) jakoukoli kulturní akci překazí, pokud se jim bude zdát nějak ideologicky závadná, tehdejším slovníkem řečeno protistátní.“ (s. 192); „I kamarádství mezi Ivanem a Danou se časem vyvinulo v milostný vztah, i když možná ne tak spontánní, jaký ve vedlejší pokoji prožívali Věra s Jiřím.“ (s. 201); „Mimochodem po celou normalizaci bylo dosti běžnou praxí, že se máničky bez práce oblékaly do tesilových obleků a vlasy schovávaly pod sako, aby si jich policajti na ulici nevšimli.“ (s. 204); „Z četby Zprávy je patrné, že její sepsání bylo také formou projevu Křížovnické školy, jen jinak pojatou, vytaženou ven z hospody. Jirousova kritická stať je směs vážně znějících úvah a ironického filozofování nad poměrně rutinním vysedáváním v hospodě, kam umělce zahнала žízeň a politické poměry.“ (s. 208–209); „Manažer skupiny, který musel vymýšlet stále rafinovanější triky, aby dojednal banální vystoupení někde na zapadlém venkově.“ (s. 210); „Podle Jirousových vzpomínek vypadala rozmluva spíš jako dva monology, při nichž na sebe oba hlasy téměř nereagují. Fišer mluvil o maoismu a čínské kulturní revoluci. Jirous o situaci v Číně skoro nic nevěděl a tamní komunisti u něj vyvolávali téměř nulový zájem. To bylo možná jediné štěstí, protože skutečný znalec by člověka, který vychvaluje jednu z nejvražednějších a nejdopornějších událostí v dějinách, zřejmě poslal do háje.“ (s. 213); „Přechod na český repertoár, který byl klíčem k pozdějšímu významu Plasticů, urychlily i další okolnosti.“ (s. 227); „Přitom Stritzko měl mnohé předpoklady pro to, aby si s ním Florian rozuměl. I on byl zaťatým katolickým intelektuálem a měl blízko k umění i literatuře — živil se jako restaurátor, malíř a grafik.“ (s. 269); „Měla měkký hlas a přátelský pohled, kterým v komunikaci s okolím doháněla to, co ztrácela svojí málomluvností. Pro vnímavějšího pozorovatele nebylo těžké postřehnout,

že Juliana má nevšední charisma. Ivan Jirous bezesporu vnímavým pozorovatelem byl, vztah k Julianě ale potřeboval nevykykle dlouhý čas, než z letmé známosti přeskočil do milostné fáze.“ (s. 271); „Jirous dával kolem sebe najevo, že vyslovit se pomocí svobodného umění, případně mít možnost svobodného umění navštěvovat je životním postojem, který má smysl, aniž by se v podmínkách represe měly řešit kategorie kvality, jež občas z dnešního pohledu nebyly z nejvyšších.“ (s. 280); „Text [Zprávy o třetím č. h. obrození] byl navíc psaný způsobem, v němž se mohli najít nejen tvůrci, ale i konzumenti umění, tedy všichni ostatní.“ (s. 284); „To klíčové a nezpochybnitelné, co underground odlišovalo od ostatních alternativních kapel, bylo zdánlivě, ale opravdu jen zdánlivě banální: a sice že Jirous uměl svoji svobodomyšlnou undergroundovou subkulturu, vytvářenou už od začátku sedmdesátých let, pojmenovat a podrobně vyložit, v čem je důležitá. Až tímto pojmenováním vlastně stvořil uprostřed totalitně řízené kultury svobodný prostor a dal komukoli možnost, aby do něj vstoupil.“ (s. 286); „Není vyloučené, že nejednou byla chuť zapít povedený hudební večer silnější než starost o nové struny nebo elektronky do zesilovačů. Ovšem představu, že by se Jirous nějak obohacoval, považují jeho známí za absurdní.“ (s. 339); „Květa Princová tedy prožila nejistotu čekání na soud svého manžela u rodičů, do jejichž bytu také v té době přivedla na svět dceru. Pak se sice do Rychnova vrátili, ovšem jak bude řečeno později, ne nadlouho.“ (s. 375); „Jirous nezklamal a posunul se do pozice nejpilnějšího přispěvatele.“ (s. 421); „Tady Hlavsu přirozeně odstříhnout od informací nemohli, což vyvolává podezření, jestli řeči o jeho naprosté nespolehlivosti u výsledků nejsou malinko nafouknutou legendou.“ (s. 423); „O Bondyho udavačské minulosti však Jirous neměl v té době ani ponětí, značné úsilí přivést do Kerhartic i jeho tedy nevypadá jako dobrá intuice. Jakkoli Bondy na underground neudával — estébáci ho úkolovali na lidi z okruhu pražských filozofů — a začátkem osmdesátých let byli ve fázi přerušení spolupráce.“ (s. 425); „Podle legendy dokonce jednou před Bondym teatrálně poklekl a prohlásil, že je jeho guru. I později se pak k téhle metafoře hlásil. Vzhledem k Jirousově smyslu pro ironii bychom asi neměli celou věc brát zcela vážně, nicméně nějaký pevný základ měla a možná jen z menší části souvisela s obdivem k poezii.“ (s. 450); „Kolem zaburácel smích, protože odmítat Občanské fórum znamenalo něco jako stavět se proti revoluci a bylo zábavné sledovat Jirouse, jak revoluční náladu, díky níž vyšel z kriminálu, krátce poté ironizuje.“ (s. 486); „Svlékání donaha se pak stalo jakousi jirousovskou pečeti, kterou si nikdo neuměl pořádně vysvětlit, ani on sám ne.“ (s. 503); „Jirous do vyhlášené pražské ulice obchodu s rozkoší s oblibou chodil, a když měl peníze, kupoval si sex.“ (s. 508); „Není už jasné, zda se na přednášku chystal, byl ale z lidí, kteří uměli podobný výklad vystříhnout bez velké přípravy.“ (s. 519).

Navzdory svému enormnímu rozsahu přináší Švehlova monografie vlastně jen velmi málo nového o životě IMJ a téměř nic o jeho literárním díle. Cenná a sem tam i dosud neznámá faktografie se ztrácí v množství trivialit, zpestřovaných intimními hodnými bulvárního plátku, a zejména v neuvěřitelně prostoduchých, schematicky zjednodušených objasňováních dobových souvislostí. O tom, co IMJ znamená pro české písemnictví, nesděluje Švehla nic, jen jeho význam konstatuje. Okrajově se sice zabývá Jirousovou samizdatovou publicistikou, ale třeba o jeho práci samizdatového editora mlčí. Ani slovo tu není o sborníku *Magorův zápisník I* (1980), nezmiňen je Jirousův výbor z veršů Heřmana Chromého *Asi* (1987) a jednou drobnou poznámkou jsou odbyty sborník Bondyho a sborník Lamploví z r. 1975, jimiž vlastně IMJ celou velkou řadu samizdatových literárních sborníků inicioval.

Celek knihy je do značné míry znehodnocen autorovým způsobem vyjadřování, jež oplývá frázemi, floskulemi, rádoby lidovými hovorismy a dalšími žurnalistickými nešvary. Jako historik doby padesátých až osmdesátých let Švehla neobstojí: události popisuje jako kronikář, který nedokáže rozlišit podstatné od nedůležitého, a tak raději zaznamenává kdeco, ovšem vždy s onou ideologickou

axiologií, příkřeji řečeno: kádrováctvím, s čímž zřejmě souvisí ještě jeden charakteristický rys Švehlova psaní, totiž naprostá absence smyslu pro humor. Živější a čitelnější je Švehla v popisu doby po r. 1989, kdy si vystačí se stylem žurnalistické reportáže, zejména tam, kde se může soustředit na různé skandály, maléry a hrůzy. To se týká první a poslední kapitoly a v jisté míře i jednadvací kapitoly, v níž je pojednáván Jirousův pobyt ve valdickém vězení. Z celé knihy je pak zřejmě nejcennější obrazová příloha, která však není Švehlovým dílem, jak je uvedeno v titulu.

P. S. Tento text jsem napsal na začátku prosince 2017, tedy cca dva týdny předtím, než v *Lidových novinách* vyšla anketa o letošní „knihu roku“, ve které zvítězila diskutovaná Švehlova publikace, a to vskutku dosti bezpříkladným počtem 24 hlasů, z nichž však, díky bohu, ani jeden nepatří nějakému literárnímu historikovi či literárnímu vědci (je tu řada novinářů a publicistů, knihkupci a knihovníci, jen dva spisovatelé — biochemik, diplomat, předseda ústavního soudu, kavárník, „genetik a kněz“, japanoložka, ba i jeden „kočí“, což však je jen letitá mystifikace hrabalovského badatele Tomáše Mazala, a také knižní editorka Marie Zábránová, jejíž jméno je ovšem uvedeno i v titulu Švehlovy knihy).

Nic proti nikomu z nich, jejich volba, jejich vizitka; sice to něco vypovídá o oné anketě *Lidovek* jako takové, ale budiž. Mě na LN z 16. 12. zaujalo v této souvislosti něco jiného, totiž článek o udělení Ceny za 1. místo v této anketě (s. 1 a 3). Je tu i fotka, na níž „vedoucí redaktor přílohy *Orientace LN*“ Petr Kamborský předává Marku Švehlovi plaketu, přičemž Švehla je jen v trenýrkách, prý aby „nakonec [Jirouse] uctil v jeho stylu přímo při převzetí ocenění“. Tento „žert“ glosovala 18. 12. Tereza Pokorná (*Revolver Revue*) na *Bubínku RR*: svědčí jí to o tom, že Švehla „předvedl názorně, že ze skutečného významu člověka, jehož si prý váží, a o němž [...] proto popsal mnoho stran, zhořla nic nepochopil“. Souhlasím, ale mně je tento Švehlův „akt“ ještě něčím dalším: je totiž bezděčným symbolem toho, jak Švehla Magora zdeformoval. Švehla ve svých slušivých trenýrkách vypadá na fotce jako spartakiádní cvičenec, nejspíše voják (pro školní mládež, ve Švehlově stylu: ti totiž na spartakiádách opravdu cvičili „jen v trenýrkách“, taková to, milé děti, byla hnusná doba). Kdežto když se svlékal v různých veřejných místnostech Magor, třeba si i nechal košili, ale — nemohu to napsat jinak — vždy publiku ukázal čuráka! V trenčích, a to mnohem méně apartních než ty Švehlovy, se chodil koupat: stačí se podívat do fotopřílohy v diskutované publikaci. O Jirousově sebeobnažování si může myslet každý, co chce, ale vždy to bylo obnažení opravdové, se vším všudy, žádná spartakiáda. Švehla tímto svým aktem jen potvrdil, že jeho kniha o IMJ je jen jedním velkým omylem.

18. 12. 2017

AD:

Marek Švehla: *Magor a jeho doba. Život Ivana M. Jirouse*. Torst, Praha 2017. 576 + 96 s. (redaktoři Jan Šulc a Jan Zelenka; jazyková korektura Marie Zábránová; jmenný rejstřík sestavila Eva Vrabcová; obrazovou přílohu uspořádal Viktor Stoilov).

pokračování z minulého čísla

Martin Machovec

Ústav české literatury a komparatistiky Filozofické fakulty UK

publikováno v bohemistické publikaci Univerzity Karlovy „Slovo a smysl“

DRÁTEK.CZ
RADIO
BEZ FREKVENCE!

Traumerův sloupek: Dítě

Herman seděl za volantem trolejbusu na konečné a ve zpětném zrcátku pozoroval, jak lidé nastupují dovnitř. Jeden, dva, tři... deset... patnáct. Jeden kočárek, druhý kočárek. Hotovo. Píp. Čas odjezdu. Zavřel tedy dveře a pomalu se rozjel. V tom okamžiku na zastávku, kterou právě opustil, přiběhla žena mávající zuřivě šátkem. Smůla. Jízdní řád je jízdní řád. Nelze na nic a na nikoho čekat. Chovala se velmi zvláště, až potřeštěně, ale možná ho chtěla jenom sbalit a dát si na druhé straně linky na opačné konečné krátkej sexík v odpoledním horku. Co by na tom bylo špatného, je to přece lidské. Evidentně mu však bylo jasné, že takové štěstí mít nikdy nebude. Dupl na pojezdový pedál, vůz se zakolíbal, pasažéři se lépe usadili, zkrátka start bez problému a hlavně v čase. Otřel si pot z čela a soustředil se na jízdu. Rozhlížel se tak, jak to dobří a zkušenější řidiči běžně dělají, a jedním a chvílemi možná i oběma očima sledoval sběrače. Nic nenasevřelo tomu, že by mohl nastat nějaký problém.

Po chvíli si ale v levém zrcátku všiml, že trolejbus za ním na něj bliká světly. No nic, přidal tedy, ačkoliv neměl pocit, že by jel zrovna moc pomalu. Následovalo několik obdobných bliknutí. Kvůli zvýšení rychlosti to zřejmě nebylo. Na další zastávce proto chvíli počkal, než dojede blikající vůz za ním, aby zjistil, co mu kolega vlastně chce.

Když druhý trolejbus konečně zastavil, vyskočila z něj žena s šátkem z konečné. Mírně zavravorala, rozběhla se směrem k Traumerovi, a když už byla u jeho dveří, začala do nich tlouct a křičet: „Otevřete prosím, mám tam dítě!“

„Takže to mávání opravdu nebylo kvůli sexu.“ proběhlo mu hlavou a otevřel.

„Kde to dítě, paní, máte?“ zeptal se jí, když hlava nehlava vtrhla dovnitř a porazila pár stojících cestujících, kteří nestáli zas tak pevně, aby se jí nepodařilo lehce je srazit dolů na zaprášenou podlahu.

„Tady v tom kočárku.“ vyštěkla tak, až všem téměř ztuhla krev v žilách a zjezily se jim všechny chlupy po tělech. Ženám i ty pod nosem. V tu chvíli se již usmívala a vyndávala dítě z kočárku do náručí, aby jej mohla pochovat a utěšit. Jak šťastné to bylo shledání, a téměř deset minut zpoždění obou trolejbusů. Ale jak k tomu vlastně došlo.

Paní se Hermanovi přiznala, že si na konečné nechala kočárek naložit od dvou mužů, které neznala, a kteří se jí nabídli, že jí pomohou. Když už byl kočárek uvnitř, odběhla si ještě k jízdenkovému automatu dokoupit jízdenku, protože měla ten dojem, že by ji mohla potřebovat. Pan Traumer ovšem její dojem dle platného tarifu nesdílel, ale to je v podstatě jedno. Když paní viděla, že trolejbus odjíždí bez ní i s jejím dítětem, začala impulzivně mávat šátkem a naskočila do dalšího vozu, kde jeho řidiči vysvětlila svůj problém. Na další zastávce, kde muži, kteří jí pomohli, vystoupili, a dítě pokračovalo v jízdě úplně samo, prožívala již naprosté peklo, a tak, když se na té příští konečné se svým dítětem opětovně setkala, mohla si oddechnout.

Herman si jen tak pro sebe pomyslel něco o její prudké inteligenci, a byl vcelku rád, že to takhle dopadlo a nedorazil na konečnou sám s dítětem v kočárku, a nemusel volat na dispečink, aby mu poslali někoho, kdo by nakojil uřvané batole, než se najde některý z jeho rodičů.

Herman se za vámi moji drazí vrátí v příštím sloupku s názvem „Pekelné Vánoce“.

I. K.

Doporučujeme:

22. březen 2019, Brno (místo nejasné)
FESTIVAL SPODNÍCH PROUDŮ
Balet československého rozhlasu, SdCh a další

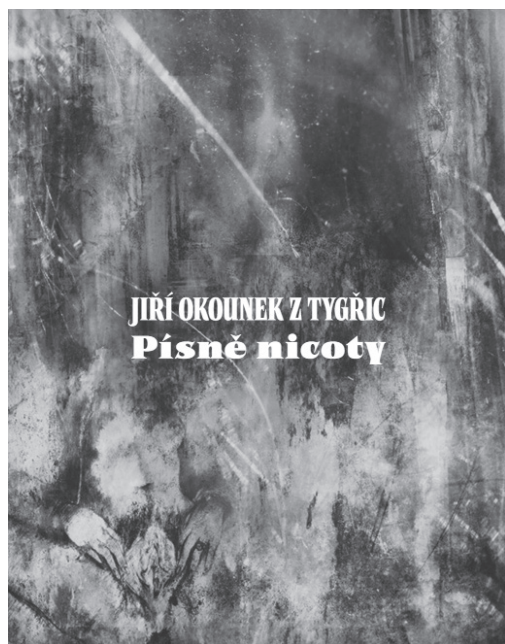
24. – 26. květen 2019, Park Lužánky, Brno
PONAVAFEST, 4. ROČNÍK
Kalan, Gloster 69, Tornádo Lue, Songs from Utopia,
Lamram Jam, Vladivojna La Chia a další

14. – 15. červen 2019, Ostrovice
KRÁKOR, 21. ROČNÍK

Pour féliciter 2019

Ears & Wind Records a Lumen Aventini
servírují novoročenku formou virtuální sbírky
Jiřího Okounka z Tygřic – Písne nicoty.

Podrobnosti: www.spodniproudy.cz

Oheň na střeše:

Dánský parlament schválil zákon, který vyžaduje, aby si úspěšní žadatelé o získání občanství potřásli rukou s úředníkem. Někteří starostové se chystají zákon bojkotovat a vystačí si s pokynutím hlavy či uklonou. ••• Nová brněnská koalice v čele s primátorkou Markétou Vaňkovou (ODS) podporuje přesun festivalu Trutnov Open Air z trutnovského Bojiště do brněnského Anhrhroposu. Mělo by k tomu však dojít až v roce 2020. Nové místo vybíral pořadatel Martin Věchet z přibližně dvaceti nabídek po celé republice. ••• Britská firma nabízí zaměstnancům čtyři dny volna ročně pro masturbaci. ••• Suplující učitelka v New Jersey byla propuštěna poté, co dětem vyzvonila, že neexistuje ani Santa Claus ani Zoubková víla ani Velikonoční zajíček. ••• Princezna Margaret v sedmdesátých letech měla milostné pletky s drogovým dealerem Johnem Bindonem, který žil zhýralým sexuálním životem a chlubil se na večírcích svým obřím pyjem. ••• Obyvatelé čínského města Čcheng-tu by se měli dočkat umělého měsíce, jehož svit by měl mít osmkrát větší intenzitu než ten skutečný, zároveň by světlo nemělo být tak silné, aby zasahovalo do nočních aktivit volně žijících živočichů. Umělý měsíc by měl osvětlit plochu o průměru 10 až 80 km a bude vytvořen z družice s panely a bude znamenat energetickou úsporu, jelikož nebude zapotřebí pouličních lamp. ••• Každý desátý německý patent je registrován na vědce s přistěhovaleckými kořeny. ••• Jamaický hudební styl reggae se dostal na seznam nemotného kulturního dědictví UNESCO. ••• V roce 2018 Trump rozšířil průměrně 15 lží či nepravd denně, což je třikrát víc než o rok dříve. ••• Podle Petry Mikulcové z iniciativy #MamSveDny není v případě bolestivé menstruace již nutné vybírat si menstruační volno v rámci tzv. sick days, postačí, když se do vedení firem dostane více žen, jelikož tak se do firem dostane i prostor pro menstruační cyklus, kdy se ženám mění silné a slabé stránky, čehož tyto mohou využívat, narozdíl od lineárního mužského vedení. ••• Zajímavý vztah mezi finanční závislostí partnerů a nevěrou odhalil psychologický výzkum z Connecticutu. Tamní vědci zjistili, že osoby závislé finančně na partnerovi se dopouštějí nevěry častěji než ty, které mají vlastní zdroj příjmů a nemusejí spoléhat na protějšek. ••• Český svaz bojovníků za svobodu ocenil komunistického poslance Zdeňka Ondráčka (aka Mlátičku z Václaváku) pamětní medailí s nápisem „Za vlast a za svobodu“. ••• V Kanadě skončil zákaz prodeje marihuany a konopných produktů, její prodej a výroba nově podléhá zdanění. Kanada je po Uruguayi druhou zemí na světě, kde je prodej, pěstování a konzumace konopí legální (v Nizozemí je prodej pouze tolerován). Opatření má přinést do státní pokladny ročně 400 milionů dolarů ročně. Povolení je limitováno nákupem, resp. držením 30 gramů, jedna domácnost může pěstovat maximálně čtyři rostliny, je zakázáno řídit pod vlivem marihuany a za prodej marihuany mladistvým hrozí až 14 let vězení. ••• Radního ze strany Právo a spravedlnost rozčilil vánoční plakát města Varšavy, protože jsou na něm hvězdy a srpek měsíce, a všichni přece vědí, že srpek měsíce je symbol islámu, takže je to důkaz, že levičáci se snaží křesťanům ukradnout Vánoce. ••• Český premiér Andrej Babiš obsadil v anketě Největší Slovák 89. místo. ••• Ženy projevují sexuální zájem o muže snížením tónu hlasu. ••• Básník Pavel Šuháček prodělal svoji první mrtvici, J. E. Frič recidivoval k zápalu plic. ••• Urolog doktor Darren Breen ze společnosti iMEDicare popsál sedm typů penisu. Tužka je dlouhý, ale tenký, po celé délce má stejný obvod. Paprika je další tvar penisu, který je nadprůměrně silný, ale průměrně dlouhý či ještě kratší. Dopravní kužel je tlustý u kořene a výrazně se zužuje ke špičce penisu. Banán je penis, který je výrazně zakřivený nahoru, doleva či doprava. Je většinou průměrně či nadprůměrně dlouhý a po celé délce zhruba stejně tlustý. Kladivo má užší bázi u kořene a postupně se rozšiřuje směrem k žaludu a ten je pak silný. Připomíná baseballovou pálku, když kraj žaludu výrazně nevystupuje nad obvod penisu, nebo skutečné kladivo, když je žalud o dost širší než tělo pyje pod ním. Klobása je nejčastější typ pyje, má průměrnou délku i šířku, a tu po celé délce zhruba stejně silnou. Okurek je penis pornoherců – nadprůměrně dlouhý a také nadprůměrně silný v obvodu. ••• Administrativa brazilského prezidenta Bolsonara zahajuje čistky mezi vládními kontraktory, aby se zbavila těch, kdo nesdílejí její ultrapravicovou ideologii. ••• Rozešli se umělci z Brna: kapela Fkletz.

Φ&Γ

Předplatné:

Můžete si předplatit libovolný počet výtisků à 30 Kč.

Porto neúčtujeme a horní cenová hranice není omezena, případný výtěžek bez uzardění propijeme.

Kontakt: igor.latal@botmail.cz, Archiv: spodniproudy.cz

Tiráž: Uši a Vitr – noviny potulné akademie • založil J. E. Frič v roce 1996 • od r. 2012 vycházejí jako samizdat s pomocí Boží a přátel • redakce: Fido, Honza Bartoň, Milan Hausmann • přispěvatelé: j. e. f., Miky Marusjak, Ta Pájka, Vojtěch Landa, Hynek Tichý, Ivosh Krejzek, Luboš Vlach, Kateřina Benešová, Jan Kozák, Marie Ludvíková, Lucie Rušková, Martin Machovec • literární příloha s ukázkami z knih vyšlých pět Ears&Wind Records